

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΜΕΣΩΝ

Του
ΑΝΑΡΓΥΡΟΥ ΤΣΟΥΤΣΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής : ΑΝΕΣΤΗΣ ΛΑΔΑΣ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στην
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Θεσσαλονίκη 2017

ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ

Αφιερώνω την διπλωματική μου εργασία στην οικογένεια μου για την πολύτιμη βοήθεια και αναγνώριση των προσπαθειών μου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ τον κ. Ανέστη Λαδά Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, για την πολύτιμη βοήθεια, τις πολύτιμες συμβουλές, την συνεργασία και την καθοδήγηση στην σύνταξη της παρούσας εργασίας. Ευχαριστώ πολύ, επίσης τον Διευθυντή του μεταπτυχιακού προγράμματος κ. Χρήστο Νεγκάκη για την αμέριστη συμπαράσταση και την δυνατότητα που μου έδωσε να φοιτήσω στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας αποκτώντας δύο μεταπτυχιακούς ακαδημαϊκούς τίτλους και πολύτιμη γνώση στο αντικείμενο της εφαρμοσμένης λογιστικής, της διοικητικής λογιστικής και της ελεγκτικής.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ (ABSTRACT)

Οι διανοητές του παρελθόντος έβλεπαν την λογιστική ως ένα συστατικό οικονομικής επιτυχίας και ως κλειδί κατανόησης της οικονομικής ιστορίας. Στο βιβλίο του «Λογιστική, Πολιτική, Λογοδοσία» ο Jacob Soll αναφέρει ‘Η λογιστική έφερε μαζί της έναν εκ θεμελίων διαφορετικό τρόπο σκέψης σχετικά με πολιτική νομιμότητα. Τα ισοσκελισμένα βιβλία σήμαιναν όχι μόνο ορθή επιχειρηματική πρακτική αλλά και καλή διακυβέρνηση’.

Η λογιστική της εύλογης αξίας συνεχίζει να είναι ένα θέμα σημαντικού ενδιαφέροντος και συζητήσεων μεταξύ αυτών που καταρτίζουν και αυτών που χρησιμοποιούν τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Αποτελεί ίσως την πιο σημαντική αρχή επιμέτρησης στην χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Παρέχει πληροφορίες σχετικές με το τι θα μπορούσε να εισπράξει μια οντότητα εάν πουλούσε ένα περιουσιακό στοιχείο ή να πληρώσει από την μεταβίβαση μιας υποχρέωσης.

Ο βασικός στόχος της παρούσας εργασίας είναι η κατανόηση των αρχών και των κανόνων που διέπουν την αποτίμηση και την απομείωση των χρηματοοικονομικών μέσων, σύμφωνα με τα διεθνή και τα Ελληνικά λογιστικά πρότυπα. Τα τελευταία χρόνια η χρήση της εύλογης αξίας ως το βασικό μοντέλο επιμέτρησης και αποτίμησης έχει διευρυνθεί και η συζήτηση για την χρησιμότητά της μεταξύ των μετόχων συνεχίζεται. Ο καθορισμός της εύλογης αξίας απαιτεί συχνά μια ποικιλία από υποθέσεις, όσο και σημαντική κρίση. Οι εταιρίες πρέπει να ανανεώσουν τις πολιτικές και τις διαδικασίες αποτιμήσεων, να αναλύουν πως προσδιορίζεται η εύλογη αξία όταν δεν υφίσταται μια ενεργή αγορά και να καθιερώσουν διαδικασίες για την ανάπτυξη των κατάλληλων γνωστοποιήσεων. Οι κατάλληλες γνωστοποιήσεις των οικονομικών καταστάσεων είναι υποχρεωτικές και απαραίτητες ώστε να ενημερώνονται οι επενδυτές για τις μεθόδους επιμέτρησης και αποτίμησης.

Η έρευνα της παρούσας εργασίας διενεργήθηκε στις τιμές των μετοχών των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών τραπεζών και την διακύμανση στην τιμή μετά την απομείωση των περιουσιακών τους στοιχείων. Η έρευνα διενεργήθηκε στις τιμές μετοχών τραπεζών το χρονικό διάστημα από το 2005 έως το 2016.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1ο. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις	1
1.2 Σκοπός της διπλωματικής εργασίας	2
1.3 Δομή	2
2ο. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	4
2.1 Εισαγωγή	4
2.2 Η κρίση της λογιστικής της εύλογης αξίας	4
2.3 Η λογιστική του ιστορικού κόστους	9
2.4 Συμπεράσματα	11
3ο. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	13
3.1 Εισαγωγή	13
3.2 Παρουσίαση χρηματοοικονομικών μέσων ΔΛΠ 32	14
3.2.1 Σκοπός και εφαρμογή του προτύπου	14
3.2.2 Διάκριση των χρηματοοικονομικών μέσων	15
3.2.3 Πρακτικά παραδείγματα	17
3.3 Αναγνώριση και επιμέτρηση χρηματοοικονομικών μέσων ΔΛΠ 39	18
3.3.1 Εισαγωγή και σκοπός του προτύπου	18
3.3.2 Αρχική αναγνώριση	18
3.3.3 Παράγωγα	19
3.3.4 Ενσωματωμένα παράγωγα	19
3.3.5 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία – Μεταγενέστερη αποτίμηση	20
3.3.6 Παραδείγματα	22
3.3.7 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	23
3.3.8 Αρχική επιμέτρηση	24
3.3.9 Μεταγενέστερη επιμέτρηση	24
3.3.10 Αποσβεσμένο κόστος	25
3.3.11 Επανακατάξη	25
3.3.12 Εύλογη αξία	25

3.3.13	Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.....	26
3.3.14	Διαγραφή και μεταβίβαση.....	28
3.3.15	Αντιστάθμιση	31
3.4	Απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων ΔΛΠ 36.....	33
3.4.1	Εισαγωγή, σκοπός και πεδίο εφαρμογής.....	33
3.4.2	Ενδείξεις απομείωσης ενός περιουσιακού στοιχείου	33
3.4.3	Εύλογη αξία μειωμένη κατά το κόστος πώλησης	34
3.4.4	Αξία λόγω χρήσης.....	35
3.4.5	Προεξοφλητικό επιτόκιο	35
3.4.6	Αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου που μπορεί να έχει απομειωθεί.....	36
3.4.7	Μονάδες δημιουργίας ταμιακών ροών.....	36
3.4.8	Αναστροφή της ζημίας απομείωσης.....	37
3.4.9	Γνωστοποιήσεις.....	38
3.5	Χρηματοοικονομικά μέσα : Γνωστοποιήσεις ΔΠΧΑ 7	39
3.5.1	Σκοπός και εφαρμογή – Ορισμοί και γενικές αρχές	39
3.5.2	Κατηγορίες χρηματοοικονομικών μέσων	39
3.5.3	Ανακατάταξη.....	40
3.5.4	Εξασφαλίσεις	40
3.5.5	Πρόβλεψη για πιστωτικές ζημιές	41
3.5.6	Σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα με πολλαπλά ενσωματωμένα παράγωγα.....	41
3.5.7	Ανεξόφλητα χρέη και αθετήσεις	41
3.5.8	Έσοδα – Έξοδα – Κέρδη – Ζημιές.....	41
3.5.9	Άλλες γνωστοποιήσεις – Λογιστικές πολιτικές	42
3.5.10	Αποτιμήσεις σε εύλογη αξία	42
3.5.11	Γενικά για τους κινδύνους.....	43
3.6	Επιμέτρηση εύλογης αξίας ΔΠΧΑ 13	44
3.6.1	Εισαγωγή.....	44
3.6.2	Πεδίο εφαρμογής.....	44
3.6.3	Επιμέτρηση.....	45
3.6.4	Εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση.....	46
3.6.5	Τεχνικές αποτίμησης.....	46
3.6.6	Εισροές σε τεχνικές αποτίμησης.....	47
3.6.7	Γνωστοποιήσεις.....	49

3.7	Χρηματοοικονομικά μέσα ΔΠΧΑ 9	49
3.7.1	Η εγκαθίδρυση του νέου προτύπου για τα χρηματοοικονομικά μέσα	50
3.8	Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα Ν. 4308/2014	52
3.8.1	Εισαγωγή.....	52
3.8.2	Κεφάλαιο 5 : Κανόνες επιμέτρησης.....	52
3.9	Διαφορές μεταξύ ΕΛΠ και ΔΛΠ	55
4ο.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	56
4.1	Εισαγωγή, περιγραφή έρευνας.....	56
4.2	Δείγμα	56
4.3	Αποτελέσματα εμπειρικής διερεύνησης - εκτίμησης.....	58
5ο.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	61
5.1	Συμπεράσματα.....	61
5.2	Περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα	62

ΠΙΝΑΚΕΣ – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Πίνακας 1: Περιγραφική Στατιστική.....	56
Πίνακας 2 :Μήτρα συσχετίσεων	57
Πίνακας 3 :Αποτελέσματα εκτίμησης βασικού υποδείγματος.....	59
Πίνακας 4 :Αποτελέσματα εκτίμησης υποδείγματος με τις επιδράσεις της κρίσης	60

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΛΠ	Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα
ΔΛΠ	Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα
ΔΠΧΑ	Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΧΑΑ	Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών
ΕΛΤΕ	Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων
FASB	Financial Accounting Standards Board
US GAAP	US Generally Accepted Accounting Principles
IASB	International Accounting Standards Board
IAS	International Accounting Standards
IFRS	International Financial Reporting Standards
PCAOB	Public Company Accounting Oversight Board
EU	European Union
ROA	Return on Assets
LEV	Leverage
MTB	Market to Book

1ο. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η δύσκολη παγκόσμια οικονομική συγκυρία, οι συνδεδεμένοι κίνδυνοι και αβεβαιότητες και η σημαντική επιδείνωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος μέσω των δομικών αδυναμιών που αυτή ανέδειξε, δημιούργησαν πρωτοφανείς αναταράξεις στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας μας και στην Ελληνική οικονομία γενικότερα η οποία εισήλθε σε βαθιά δημοσιονομική κρίση. Από τον Ιανουάριο του 2005 και μετέπειτα οι εισηγμένες επιχειρήσεις σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση έπρεπε να προετοιμάσουν και να καταρτίσουν τις οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ. Αυτή η εξέλιξη άλλαξε διαρθρωτικά το περιβάλλον της λογιστικής στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου και της Ελλάδας.

Η λογιστική αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία εταιριών, κρατών και αυτοκρατοριών. Έχει βοηθήσει ηγέτες να αναπτύξουν πολιτικές και να μετρήσουν τη δύναμή τους. Ερευνητικές μελέτες διαπίστωσαν ότι εάν οι Δημόσιες εισηγμένες εταιρίες εναρμονίσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα λογιστικά πρότυπα (ΔΠΧΑ) οι επενδυτές θα λαμβάνουν χρήσιμες και αξιόπιστες πληροφορίες.

Σύμφωνα με τους Τούντα, κ.α (2017) η εφαρμογή των διεθνών προτύπων από τις εταιρίες παγκοσμίως καθοδηγείται από την επέκταση και λειτουργία αυτών σε διεθνές επίπεδο, σε αντίθεση με την διαφορετική μεθοδολογία σχετικά με την αποτίμηση των περιουσιακών τους στοιχείων που εφαρμόζουν τα εθνικά λογιστικά πρότυπα. Η ομοιόμορφη χρηματοοικονομική πληροφόρηση καθίσταται ανάγκη επιτακτική που συναρτάται με την περαιτέρω διεθνοποίηση των επιχειρήσεων.

Η επιλογή της μεθόδου επιμέτρησης επηρεάζει όλες τις λογιστικές πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την λήψη αποφάσεων από τους επενδυτές, τους πιστωτές, τους προμηθευτές, τους εργαζόμενους και άλλους ώστε να υλοποιήσουν τα σχέδιά τους (Hinke &

Starova, 2014). Υπάρχει μεγάλη συζήτηση γύρω από τον έλεγχο απομείωσης, την εφαρμογή και τις σχετικές γνωστοποιήσεις που προβλέπει το πρότυπο για την απομείωση των περιουσιακών στοιχείων (ΔΛΠ 36). Ωστόσο, τα θεσμικά όργανα και οι ακαδημαϊκοί απαιτούν περισσότερη ανάλυση σε αυτό το πεδίο.

1.2 Σκοπός της διπλωματικής εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η περιγραφική παρουσίαση των Διεθνών προτύπων που αφορούν στην παρουσίαση, αναγνώριση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων, την απομείωση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, τις γνωστοποιήσεις των χρηματοοικονομικών μέσων και την επιμέτρηση της εύλογης αξίας και την αντίστοιχη παρουσίαση που προβλέπονται με βάση τα Ελληνικά πρότυπα.

Στην εμπειρική έρευνα που εκπονήσαμε, το ερευνητικό ερώτημα είναι κατά πόσο η χρηματοοικονομική κρίση χρέους στην Ελλάδα και η απομείωση των περιουσιακών στοιχείων επηρέασε τις τιμές των εισηγμένων στο ΧΑΑ μετοχών των Τραπεζών. Επιλέχθηκαν στοιχεία από τις τιμές των μετοχών Τραπεζών που είναι εισηγμένες στο ΧΑΑ και με την πολύτιμη βοήθεια της γραμμικής παλινδρόμησης εκτιμήθηκε ο βαθμός στον οποίο η απομείωση των δανείων επηρεάζει τις τιμές των μετοχών.

1.3 Δομή

Η εργασία χωρίζεται σε πέντε κεφάλαια. Το Κεφάλαιο 1 αφορά γενικές εισαγωγικές παρατηρήσεις γύρω από τον ρόλο των διεθνών προτύπων στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, στην σύνταξη και την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Στο Κεφάλαιο 2, στην επισκόπηση βιβλιογραφίας αναλύονται και εξετάζονται έρευνες σχετικές με την κρίση της λογιστικής της εύλογης αξίας σε αντίθεση με την λογιστική του ιστορικού κόστους.

Στο Κεφάλαιο 3 αναφερθήκαμε στο θεσμικό πλαίσιο των διεθνών αλλά και των ελληνικών λογιστικών προτύπων σχετικά με την αποτίμηση και την απομείωση των χρηματοοικονομικών μέσων. Αναλύθηκαν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα 32, 39 και 36, τα διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς 7 και 13 και το 5^ο κεφάλαιο (άρθρα 19-24) των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων ν.4308/2014.

Κατόπιν, στο Κεφάλαιο 4 ακολουθεί η εμπειρική έρευνα που διενεργήσαμε στις μετοχές τραπεζών εισηγμένων στο ΧΑΑ την περίοδο από το 2005 έως το 2016. Η εμπειρική μελέτη έδειξε μια σημαντική συσχέτιση μεταξύ των τιμών των μετοχών κατά την περίοδο της κρίσης.

Τέλος, στο Κεφάλαιο 5 παρατίθενται τα συμπεράσματα της έρευνας καθώς και προτάσεις και περιορισμοί για μελλοντική διερεύνηση της μελέτης στο συγκεκριμένο θέμα.

2ο. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό (Επισκόπηση Βιβλιογραφίας) αναλύονται έρευνες προηγούμενων ετών σχετικές με την λογιστική της εύλογης αξίας και του ιστορικού κόστους όσον αφορά την επιμέτρηση των περιουσιακών στοιχείων (assets) και των υποχρεώσεων (liabilities) και κατά πόσο η εφαρμογή αυτής της πολιτικής σύμφωνα με τα IFRS και τα US GAAP επηρέασαν ή διαμόρφωσαν την παγκόσμια και ευρωπαϊκή χρηματοοικονομική κρίση.

Κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης την περίοδο 2007-2008 οι ρυθμιστικές αρχές των τραπεζών, πολλά διευθυντικά στελέχη τραπεζών και οι πολιτικοί κατηγορούσαν ότι η λογιστική της εύλογης αξίας χειροτέρεψε τις χρηματοοικονομικές δυσκολίες των τραπεζών (Barth & Landsman, 2010, Laux & Leuz, 2010). Ειδικότερα στην Ελληνική επικράτεια οι συνδεδεμένοι με την παγκόσμια οικονομική κατάσταση κίνδυνοι και η αβεβαιότητα όπως και η επιδείνωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, δημιούργησαν ένα ντόμινο δυσμενών εξελίξεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας, η οποία οδήγησε στην δημοσιονομική κρίση χρέους. Πολλά χρόνια μετά την είσοδο της λογιστικής της εύλογης αξίας στη λογιστική πραγματικότητα, η υιοθέτηση της είναι αντικείμενο συζητήσεων και ερευνών (Γριζά, 2014).

2.2 Η κρίση της λογιστικής της εύλογης αξίας

Η πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση οδήγησε σε μια σθεναρή συζήτηση και οξεία αντιπαράθεση απόψεων σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της λογιστικής της εύλογης αξίας. Υπάρχουν προβλήματα και με τις δύο εκδοχές (υπέρ και κατά) η λογιστική της εύλογης αξίας δεν είναι ούτε υπεύθυνη για την οικονομική κρίση, ούτε είναι απλώς ένα σύστημα επιμέτρησης περιουσιακών στοιχείων χωρίς οικονομικά αποτελέσματα (Laux & Leuz, 2010). Η έρευνα των Laux & Leuz (2010) κατέδειξε ότι υπάρχει σύγχυση

σχετικά με το τι είναι νέο και διαφορετικό και υπάρχει (από την πλευρά των αμφισβητιών) διαφορετική αντίληψη για τον σκοπό - πρόθεση της λογιστικής της εύλογης αξίας. Επίσης ο τρόπος επιμέτρησης των περιουσιακών στοιχείων την περίοδο της οικονομικής κρίσης εγείρει θεμιτές ανησυχίες από την στιγμή που αναγνωρίζονται οι δεσμοί μεταξύ συμβάσεων και κανονισμών.

Στην έρευνα τους οι Amel-Zadeh et al. (2014) περιγράφουν αναλυτικά την συμπεριφορά των εμπορικών τραπεζών που επικεντρώνονται σε τραπεζικές δράσεις για οικονομικά οφέλη και απώλειες στα περιουσιακά τους στοιχεία συναντώντας τις απαιτήσεις της κανονιστικής μόχλευσης. Η ανάλυσή τους δείχνει ότι λόγω της απουσίας διαφορών στον κανονιστικό κίνδυνο από τα σταθμισμένα στοιχεία του ενεργητικού, η μόχλευση δεν μπορεί να είναι προ-κυκλική. Όλες οι αλλαγές στα ίδια κεφάλαια συμπεριλαμβανομένων και αυτών που προκύπτουν από την εύλογη αξία, είναι σημαντικά αρνητικά να αλλάξουν στην μόχλευση, το οποίο είναι ασυνεπές με την συμμετοχή της εύλογης αξίας στην προ-κυκλικότητα της μόχλευσης. Επιπρόσθετα δεν ανακάλυψαν καμία απόδειξη για την ύπαρξη κάποιας σχέσης μεταξύ της μεταβολής στην μόχλευση και στην αλληλεπίδραση μεταξύ της αλλαγής στα περιουσιακά στοιχεία που προκύπτουν από την εύλογη αξία και άλλων αλλαγών στα περιουσιακά στοιχεία. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η λογιστική της εύλογης αξίας δεν είναι μια πηγή προ-κυκλικής μόχλευσης. Οι κανονιστικές απαιτήσεις των τραπεζών και ιδιαίτερα οι κανονιστικές απαιτήσεις για την χρήση σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων, εξηγεί το γιατί η μόχλευση των τραπεζών μπορεί να είναι προ-κυκλική ενώ η εύλογη αξία όχι (Amel-Zadeh et al. 2014).

Η μελέτη των Khurana και Kim (2003) ασχολήθηκε με την εγκυρότητα της υπόθεσης ότι η εύλογη αξία είναι πιο ενημερωτική από το ιστορικό κόστος ως ένα πρότυπο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης των χρηματοοικονομικών μέσων. Η μελέτη τους απέδειξε ότι ήταν αδύνατον να ανιχνευτούν διακριτές διαφορές στην ενημέρωση που παρέχει η επιμέτρηση σε εύλογη αξία και στο ιστορικό κόστος. Ωστόσο για μικρές τραπεζικές εταιρίες χαρτοφυλακίου η επιμέτρηση στο ιστορικό κόστος των δανείων και των καταθέσεων είναι περισσότερο ενημερωτική από την εύλογη αξία. Ενώ αντίθετα η εύλογη αξία για τα διαθέσιμα προς πώληση αξιόγραφα τα οποία διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές εξηγούν την αξία μιας οντότητας καλύτερα από το ιστορικό κόστος. Όταν υπάρχει αντικειμενική αγορά η επιμέτρηση στην εύλογη αξία είναι αξιόπιστη.

Η έρευνα των Argiles et al. (2010) απέδειξε ότι σε ένα δείγμα από Ισπανικές φάρμες κατά την αποτίμηση βιολογικών περιουσιακών στοιχείων δεν υπάρχουν αξιοσημείωτες και σημαντικές διαφορές μεταξύ του ιστορικού κόστους και της εύλογης αξίας στην εκτίμηση

μελλοντικών ταμιακών ροών. Ωστόσο, τα περισσότερα τεστ αποκάλυψαν μια προγνωστική δύναμη στα μελλοντικά κέρδη κάτω από την εύλογη αξία των βιολογικών περιουσιακών στοιχείων, η οποία δεν επεξηγείται με διαφορές στην αστάθεια των κερδών και την κερδοφορία. Η έρευνα, επίσης απέδειξε την ύπαρξη ελαττωματικών λογιστικών πρακτικών του ιστορικού κόστους για τα βιολογικά περιουσιακά στοιχεία στην γεωργία, η οποία προτείνει περιορισμένο περιεχόμενο πληροφοριών αυτής της μεθόδου επιμέτρησης με επικρατέστερες τις μικρές επιχειρήσεις του γεωργικού τομέα στις προηγμένες δυτικές χώρες.

Στην έρευνα τους οι Olivera et al. (2016), ορίζουν ως **πλεονεκτήματα της εύλογης αξίας** την έγκαιρη ενημέρωση, την παροχή ακρίβειας στην αποτίμηση, ότι δίνει περισσότερες πληροφορίες στις οικονομικές καταστάσεις παρά το ιστορικό κόστος, παρέχει μια επιμέτρηση του πραγματικού εισοδήματος, είναι η πιο αξιόπιστη μέθοδος μεταξύ των λογιστικών προτύπων και ότι είναι μια μέθοδος επιβίωσης σε δύσκολες οικονομίες. Από την άλλη μεριά τα **μειονεκτήματα** από την εφαρμογή της λογιστικής της εύλογης αξίας είναι ότι μπορεί να δημιουργήσει μεταβλητές τιμές κατά την διάρκεια της χρήσης, η μίζερια αγαπάει τις εταιρίες, μειώνει την ικανοποίηση των επενδυτών, δίνει αποπλανητικές πληροφορίες και τέλος χάνει την προοπτική της ιστορικότητας. Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της λογιστικής της εύλογης αξίας μας δείχνουν ότι οι επιχειρήσεις έχουν βρει μια καθαρή, διαφανής και με ακρίβεια μέθοδο ώστε να υπολογίζουν τα κέρδη και τις ζημιές. Τα οφέλη υπερτερούν του ρίσκου σε αυτή την περίπτωση (Olivera et al. 2016). Οι επικριτές της μεθόδου της εύλογης αξίας για την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων είναι σφόδρα πεπεισμένοι ότι προκάλεσε αβεβαιότητα και όξυνε, επέτεινε την οικονομική κρίση (Berman, 2008).

Τα δάνεια αποτελούν την μεγαλύτερη κατηγορία περιουσιακών στοιχείων στον ισολογισμό μιας τράπεζας και η σύνθεση των τραπεζικών δανείων έχει αλλάξει στο πέρασμα του χρόνου από βραχυπρόθεσμα επιχειρηματικά δάνεια προς μακροπρόθεσμα δάνεια, κυρίως στεγαστικά δάνεια. Υπάρχουν πολλαπλές προσεγγίσεις για την αποτίμηση των δανείων. Έχει σημειωθεί μια επανάσταση της πληροφορίας στην τραπεζική τα τελευταία σαράντα χρόνια, που οδήγησε στην εξάρτηση των τραπεζών σε μεγαλύτερο βαθμό σε πληροφορίες όταν πρόκειται να πάρουν δανειοδοτικές αποφάσεις (Knott et al. 2014). Δεδομένης της αύξησης στην ανομοιογένεια των τραπεζικών δανείων είναι απίθανο μια ενιαία προσέγγιση αποτίμησης να παρέχει όλες τις πληροφορίες που οι μέτοχοι απαιτούν για όλους τους τύπους των δανείων. Η λογιστική της εύλογης αξίας περιλαμβάνει πτυχές στην αποτίμηση οι οποίες δεν αποτυπώνονται στο ιστορικό κόστος, όπως οι αναμενόμενες απώλειες και τα ενσωματωμένα κέρδη και απώλειες των επιτοκίων. Αλλά δεν υπάρχει άμεση 'χαρτογράφηση' μεταξύ της προεξόφλησης δανείων στην εύλογη αξία, την αξία του αποσβεσμένου κόστους

και την ρευστότητα των τραπεζών. Έτσι όπως κάθε προσέγγιση αποτίμησης, η εύλογη αξία έρχεται με υγιείς προειδοποιήσεις (Knott et al. 2014).

Παρόλα αυτά η εύλογη αξία μπορεί να παρέχει επιπλέον επίγνωση, διορατικότητα, ενόραση στην αξία των μακροπρόθεσμων στοιχείων του ενεργητικού σταθερού επιτοκίου όπως τα στεγαστικά δάνεια και λιγότερο στα πληροφοριακά αδιαφανή. Αλλά αυτό απαιτεί περισσότερο λεπτομερείς γνωστοποιήσεις, ανάλογα τον τύπο των δανείων, και λεπτομέρειες σχετικές με το τι καθορίζει τις εκτιμήσεις της εύλογης αξίας (για παράδειγμα αλλαγές στον πιστωτικό κίνδυνο) ώστε να επιτρέπει στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογούν την αξιοπιστία και στην συνάφεια αυτής της τεχνικής επιμέτρησης (Knott et al. 2014).

Η λογιστική της εύλογης αξίας σε αντίθεση με του ιστορικού κόστους παρέχει καλύτερη εναρμόνιση σε διεθνές επίπεδο (Barlev & Haddad, 2007) και αποτυπώνει με ορθότερο τρόπο τα στοιχεία του ισολογισμού σε σύγκριση με την μέθοδο του ιστορικού κόστους (Dandolt, 2008). Στην διεθνή βιβλιογραφία της λογιστικής θεωρίας κυριαρχούν τα επιχειρήματα πολλών ερευνητών υποστηρίζοντας ότι η λογιστική του ιστορικού κόστους είναι απαρχαιωμένη χωρίς να μπορεί να συμβάλλει στη λήψη αποφάσεων χρήσιμων για την επιβίωση των οντοτήτων. Υπάρχουν αδυναμίες που είναι εμφανής κυρίως σε περιόδους πληθωρισμού (Deegan & Unerman, 2006).

Η έρευνα των Magnan et al. (2014), εξετάζει το πώς η εφαρμογή της εύλογης αξίας στην επιμέτρηση και την γνωστοποίηση των χρηματοοικονομικών μέσων από τις τράπεζες και τις εταιρίες συμμετοχών επηρεάζει τους χρηματοοικονομικούς αναλυτές στην δυνατότητα που έχουν να προβλέψουν τα κέρδη. Η έρευνα παρείχε μικτά αποτελέσματα. Από την μια πλευρά, η επιμονή με την άποψη ότι η εύλογη αξία συμβιβάζει την αξιοπιστία των οικονομικών αναφορών και προκαλεί τεχνική μεταβλητότητα, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι όσο περισσότερο μια τράπεζα είναι εκτιθέμενη στην εύλογη αξία, άλλη τόση είναι και η διασπορά στις προβλέψεις των αναλυτών. Από την άλλη πλευρά, η συνέπεια εφαρμογής της εύλογης αξίας παρέχει στις χρηματοπιστωτικές αγορές σχετικές πληροφορίες που ενσωματώνουν προσδοκίες των εταιριών για τις μελλοντικές ταμιακές ροές, απαραίτητες πληροφορίες που ενισχύουν το πληροφοριακό περιβάλλον των αναλυτών.

Τελικά λαμβάνοντας υπόψη, τις προτεραιότητες των αναλυτών (ακρίβεια και διασπορά) και το πληροφοριακό περιβάλλον που αντιμετωπίζουν, παρέχουν στον αναγνώστη πολλαπλά αποτελέσματα των οποίων η ερμηνεία είναι πολύπλευρη. Ωστόσο, πιστεύουμε ότι μια σφαιρική προσέγγιση επιτρέπει μια λεπτομερή προσέγγιση στον αντίκτυπο της εύλογης

αξίας στις χρηματοπιστωτικές αγορές και διευκολύνει έναν συμβιβασμό / συμφιλίωση με προηγούμενες αποδείξεις (Magnan et al. 2014).

Η έρευνα του Griffith (2016) ανέδειξε μια άλλη πτυχή της λογιστικής της εύλογης αξίας, που είναι οι εμπειρογνώμονες (ειδικοί εκτιμητές) που καλούνται να κάνουν τις επιμετρήσεις αξιών των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων στην εύλογη αξία (επίπεδο 2 και επίπεδο 3) αλλά και οι ελεγκτές που ελέγχουν αυτή την πρακτική. Το μεταβαλλόμενο περιβάλλον γύρω από την εκτίμηση της εύλογης αξίας έχει σημαντικές επιπτώσεις στο πως οι ελεγκτές χρησιμοποιούν την εργασία των εμπειρογνομόνων για να κάνουν τις δικές τους κρίσεις. Οι Ορκωτοί Ελεγκτές των οικονομικών καταστάσεων χρησιμοποιούν ειδικούς εκτιμητές (εμπειρογνώμονες) όταν ελέγχουν την εύλογη αξία και άλλες σύνθετες και πολύπλοκες εκτιμήσεις (PCAOB 2009), ενώ ακόμη ερευνητές και ρυθμιστές γνωρίζουν λίγα για πως οι Ελεγκτές χρησιμοποιούν τους ειδικούς εκτιμητές (Cannon & Bedard, 2016). Ενώ οι εμπειρογνώμονες εκτελούν μια δύσκολη και σημαντική διαδικασία σε αυτούς τους ελέγχους οι Ελεγκτές διαμορφώνουν το τελικό συμπέρασμα σχετικά με την εύλογη αξία. Η θεωρητική ανάλυση υποδηλώνει ότι η επιλογή των Ελεγκτών να χρησιμοποιήσουν την παρεχόμενη, από τους 'ειδικούς', γνώση αποτίμησης παρά να αποκτήσουν αυτή την γνώση αποδυναμώνει το δικαιοδοτικό δικαίωμα των ελεγκτών στον έλεγχο της εύλογης αξίας και οδηγεί σε αμυντική συμπεριφορά από την πλευρά των ελεγκτών. Αυτή η συμπεριφορά περιλαμβάνει το φιλτράρισμα των πληροφοριών μεταξύ των 'ειδικών' και των πελατών, την επεξεργασία της εργασίας των 'ειδικών', την διαγραφή των πληροφοριών που δεν θεωρούνται απαραίτητες να περιληφθούν ως αποδεικτικά στοιχεία και αγνοώντας θέματα αναγνωρισμένα από τους 'ειδικούς' ως ασήμαντα. Αυτή η συμπεριφορά οδηγεί στην τάση που διαμορφώνεται να γίνει η αποτίμηση εργασία σύμφωνα και προσαρμοσμένη με τις προοπτικές των ελεγκτών, το οποίο υπονομεύει τον σκοπό της χρησιμοποίησης εμπειρογνομόνων (Griffith, 2016).

Προγενέστερη έρευνα απαιτεί να αυξήσουν οι ελεγκτές την γνώση τους στους κανόνες αποτίμησης ώστε να αντιμετωπίζουν περίπλοκα προβλήματα στην επιμέτρηση και αποτίμηση γενικά (Martin et al. 2006, Griffith et al. 2015). Αυτή η λύση ίσως αντιμετωπίσει και ιδιαίτερα προβλήματα σχετικά με την χρησιμότητα των εμπειρογνομόνων και την σύνδεση μεταξύ αυτών και των ελεγκτών.

Στο χώρο των επιχειρήσεων τη σπουδαιότερη έκφανση της δημιουργικής λογιστικής συνιστά η χειραγώγηση των κερδών. Σύμφωνα με την έρευνα των Xiaoyan και Yanqing (2013), η χειραγώγηση των κερδών ήταν πάντα στο επίκεντρο της προσοχής στις λογιστικές έρευνες, αλλά σύμφωνα με τα νέα λογιστικά πρότυπα, η εισαγωγή της εύλογης αξίας

δημιούργησε χώρο στην χειραγώγηση των κερδών στις εισηγμένες εταιρίες. Η υφιστάμενη πρακτική της χειραγώγησης των κερδών στην βιομηχανία της ενέργειας που είναι για την Κινεζική Δημοκρατία ο σημαντικότερος πυλώνας στην οικονομία της χώρας, σχετίζεται και με την υγιή και ομαλή ανάπτυξη της κινεζικής οικονομίας.

Η εμπειρική έρευνα των Xiaoyan και Yanqing (2013), που διενεργήθηκε σε εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις στον κλάδο των βιομηχανιών ενέργειας έδειξε την ύπαρξη του φαινομένου της χειραγώγησης των κερδών ξεχωριστά στα έσοδα από επενδύσεις και στην απομείωση των περιουσιακών στοιχείων. Προκειμένου να αποτρέψει και να μειώσει την υστεροβουλία των ανθρώπων να χρησιμοποιήσουν την εύλογη αξία με σκοπό να χειραγωγήσουν τα κέρδη, αφενός πρέπει να ισχυροποιήσουμε την έρευνα της θεωρίας της εύλογης αξίας και να καθιερώσουμε υψηλότερα κριτήρια για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας. Από την άλλη μεριά, πρέπει να βελτιωθεί το ηθικό επίπεδο των επαγγελματιών λογιστών, με την καθιέρωση μιας επαρκούς εσωτερικής και εξωτερικής εποπτείας (Xiaoyan & Yanqing, 2013).

2.3 Η λογιστική του ιστορικού κόστους

Αποσβεσμένο κόστος ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης είναι το ποσό που προκύπτει από το ποσό στο οποίο αρχικά επιμετρήθηκε το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή η χρηματοοικονομική υποχρέωση, μείον τις πληρωμές για κεφάλαιο, πλέον ή μείον την σωρευμένη απόσβεση κάθε διαφοράς μεταξύ του αρχικού ποσού και του καταβλητέου ποσού στη λήξη υπολογιζόμενη με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου και μείον κάθε υποτίμηση για απομείωση ή μη είσπραξη. **Ιστορικό κόστος**, είναι το ποσό με το οποίο η οντότητα αναγνώρισε κατά το παρελθόν ένα στοιχείο ενεργητικού ή ένα στοιχείο υποχρέωσης. Το ποσό της αρχικής αναγνώριση μπορεί να είναι είτε το ποσό που καταβλήθηκε ή εισπράχθηκε (κόστος κτήσης) είτε η πραγματική του αξία (εύλογη αξία). Κατά την αρχική αναγνώριση το κόστος κτήσης και η εύλογη αξία, συμπίπτουν στις περισσότερες περιπτώσεις.

Η επιστροφή στην λογική του ιστορικού κόστους είναι απίθανο να αποτελεί την θεραπεία στα προβλήματα της εύλογης αξίας, καθώς η λογιστική του ιστορικού κόστους έχει ένα σύνολο προβλημάτων μεταξύ των οποίων και η έλλειψη διαφάνειας στην εφαρμογή της (Laux & Leuz, 2010).

Σύμφωνα με τον Strouhal (2015), παρότι υπάρχει περισσότερο ορατή η τάση για διευρυμένη διάδοση της εύλογης αξίας γύρω από τον κόσμο εξαιτίας της αυξημένης επιρροής της εναρμονισμένης λογιστικής αρχής (IFRS, US GAAP), θα μπορούσε να αναφερθεί ότι η λογιστική του ιστορικού κόστους είναι πιο δημοφιλές στα λογιστικά συστήματα της ηπειρωτικής Ευρώπης. Αυτή η τάση μπορεί να εξηγηθεί ως θετική, ως ένα από τα κύρια οικοδομήματα για την εφαρμογή της εύλογης αξίας ή ως μοντέλο αναπροσαρμογής μιας διαφανούς ενεργής αγοράς. Αυτό δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε αναδυόμενες οικονομίες (Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη). Η ανάλυση της επίπτωσης από τα διάφορα μοντέλα που χρησιμοποιούνται για την επανεκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων σε επιλεγμένους χρηματοοικονομικούς δείκτες δεν είναι πολύ ευαίσθητη στην εφαρμογή του μοντέλου αναπροσαρμογής αλλά αντίθετα είναι πολύ ευαίσθητη στην εφαρμογή του μοντέλου της εύλογης αξίας.

Σύμφωνα με την έρευνα των Trajkovska et al. (2016), το ιστορικό κόστος παρέχει το κόστος της επένδυσης ενώ η εύλογη αξία δίνει μια αποτίμηση από το όφελος που η διοίκηση αναμένει από μια συγκεκριμένη επένδυση. Η εύλογη αξία είναι σημαντική αλλά όχι αρκετή. Οι χρήστες πρέπει να γνωρίζουν και το κόστος της επένδυσης. Τα λογιστικά αρχεία σχετικά με τα πάγια περιουσιακά στοιχεία είναι πολύ σημαντικά για τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται στις εταιρίες ειδικά του Δημόσιου τομέα (Caridad, 2005, Barret, 2004).

Τα στελέχη της Τράπεζας της Αγγλίας Knott et al. (2014) επικεντρώθηκαν στην έρευνα για την χρηματοπιστωτική σταθερότητα σχετικά με την κατανόηση της εύλογης αξίας στα τραπεζικά δάνεια. Τα δάνεια αποτελούν το μεγαλύτερο μέγεθος των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών στις οικονομικές τους καταστάσεις. Έτσι αναπόφευκτα η κατανόηση της αξίας των δανείων είναι ζωτικής σημασίας για την αξιολόγηση της ανθεκτικότητας του τραπεζικού συστήματος.

Η αποτίμηση των δανείων είναι εύκολη σε τέλειες αγορές κεφαλαίου (τέλειος ανταγωνισμός, χωρίς φόρους και πρόσθετα έξοδα συναλλαγών). Σε αυτές τις περιπτώσεις η αποτίμηση των δανείων όπως και άλλων χρηματοοικονομικών μέσων θα ήταν ίσο με τις προεξοφλημένες ταμιακές ροές. Αλλά οι αγορές δεν είναι τέλειες ειδικά για δάνεια. Ως αποτέλεσμα υπάρχουν πολλές μέθοδοι για την αποτίμηση δανείων, κανένας όμως δεν είναι άψογος. Έτσι ενώ οι περισσότερες τράπεζες στο Ηνωμένο Βασίλειο αποτιμούν τα δάνεια στο αποσβεσμένο κόστος, με την ευρεία έννοια ιστορικό κόστος μείον την απομείωση, είναι ταυτόχρονα υποχρεωμένες από τα λογιστικά πρότυπα να γνωστοποιούν την εύλογη αξία των δανείων στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων. Η διαφορά στην αξία μεταξύ των δύο αυτών προσεγγίσεων στο τέλος του 2013, ήταν ότι η εύλογη αξία των δανείων των

μεγαλύτερων τραπεζών στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν της τάξης των £55 δις λιγότερη από το ιστορικό κόστος (Knott et al. 2014).

Οι Christensen και Nikolaev (2013) ανέλυσαν την επιλογή μεταξύ της εύλογης αξίας και του ιστορικού κόστους για τα μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε μια ρύθμιση / τοποθέτηση όπου οι δυνάμεις της αγοράς παρά οι ρυθμιστικές αρχές καθορίζουν το αποτέλεσμα. Γενικά, η έρευνα κατέδειξε μια περιορισμένη χρήση της εύλογης αξίας. Η εύλογη αξία χρησιμοποιείται όταν αξιόπιστες εκτιμήσεις στην εύλογη αξία είναι διαθέσιμες με χαμηλότερο κόστος και όταν μεταφέρουν πληροφορίες για τις λειτουργικές επιδόσεις. Για παράδειγμα, με λίγες εξαιρέσεις οι εταιρίες ακολουθούν το ιστορικό κόστος για τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό. Η έρευνα υποδηλώνει ότι παρά τα εννοιολογικά πλεονεκτήματα, η εύλογη αξία είναι απίθανο να γίνει η πρωταρχική και βασική μέθοδος αποτίμησης για τα μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εθελοντική βάση. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, οι εταιρείες που ακολουθούν την λογιστική του ιστορικού κόστους πρέπει περιοδικά να εξετάζουν για απομείωση των περιουσιακών τους στοιχείων. Ένα περιουσιακό στοιχείο θεωρείται απομειούμενο, σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, όταν η αξία τους είναι μεγαλύτερη (1) από την εύλογη αξία μείον τα κόστη πώλησης και (2) την παρούσα αξία των μελλοντικών ταμιακών ροών που αναμένεται να αποδώσει (ΔΛΠ 36, §18).

Οι εταιρίες που εφαρμόζουν την μέθοδο του ιστορικού κόστους στην πράξη αξιολογούν τα περιουσιακά στοιχεία πλησιέστερα στην εύλογη αξία εάν το υποτιμημένο ιστορικό κόστος υπερβαίνει την εύλογη αξία. Αντίθετα, οι εταιρίες που εφαρμόζουν την λογιστική της εύλογης αξίας ανάλογα με την εκτιμώμενη ή προϋπολογισμένη αλλαγή της εύλογης αξίας, επανεκτιμούν τα περιουσιακά στοιχεία είτε προς τα άνω είτε προς τα κάτω. Η επανεκτίμηση υποδηλώνει ότι οι λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων είναι πιθανό να είναι μεγαλύτερες για τις εταιρίες που χρησιμοποιούν την εύλογη αξία. Το αποτέλεσμα της έρευνας υποδεικνύει ότι η απόφαση να χρησιμοποιηθεί η μέθοδος της εύλογης αξίας σχετίζεται με σημαντικές οικονομικές διαφορές στους ισολογισμούς των εταιριών, η οποία δημιουργεί εταιρίες που εφαρμόζουν την εύλογη αξία εμφανίζονται λιγότερο συντηρητικές από άποψη της πραγματικής τους αξίας (Christensen & Nikolaev, 2013).

2.4 Συμπεράσματα

Η επιλογή για την επιμέτρηση χρηματοοικονομικών μέσων, μεταξύ της εύλογης αξίας και του ιστορικού κόστους είναι ένα θέμα μακροχρόνιας αντιπαράθεσης ανάμεσα στους

ακαδημαϊκούς και τις ρυθμιστικές αρχές. Παρ' όλα αυτά οι αποδείξεις βασισμένες στην αγορά σε αυτό το θέμα είναι περιορισμένες. Η εύλογη αξία λαμβάνει υπόψη της τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και τις εκτιμήσεις για τις μελλοντικές εξελίξεις, ενώ αντίθετα το αποσβεσμένο κόστος βασίζεται στο ιστορικό κόστος.

Μια άλλη προσέγγιση πρέπει να είναι η μεγάλη σημασία του ρόλου του ελεγκτή στον έλεγχο των αποτιμήσεων στην εύλογη αξία (Γριζά, 2014). Ο ελεγκτής οφείλει και υποχρεούται να είναι ο θεματοφύλακας του επενδυτικού κοινού και ο ρόλος του είναι τόσο σημαντικός όσο και πολύπλοκος. Σύμφωνα με την Γριζά (2014), το επιχείρημα της διαφάνειας που διέπει την έννοια της εύλογης αξίας, λόγω του ότι η χρήση τιμών από ενεργές αγορές επιζητά λιγότερες παραδοχές από ότι η έννοια του ιστορικού κόστους, επικαλούνται οι υπέρμαχοι αυτής της μεθόδου. Από την άλλη μεριά, εκφράζονται αντιρρήσεις διότι η εύλογη αξία είναι το ποσό / τιμή που κάποιος θα λάμβανε από την πώληση ενός στοιχείου του ενεργητικού την ημερομηνία κλεισίματος των οικονομικών καταστάσεων, χωρίς όμως να λάβει χώρα αυτή η συναλλαγή (Γριζά, 2014).

3ο. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 Εισαγωγή

Ο γενικός σκοπός της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) είναι να παρέχουν χρηματοοικονομικές πληροφορίες που είναι χρήσιμες στις επενδυτικές αποφάσεις. Συνεπώς, ο στόχος πίσω από την υιοθέτηση και την εφαρμογή των διεθνών προτύπων, στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι να εξασφαλιστεί σε υψηλό βαθμό η διαφάνεια και η συγκρισιμότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ως εκ τούτου η αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς' (IAS regulation No 160/2002). Ωστόσο, ιδιαίτερα λόγω της αύξησης στην χρήση της εύλογης αξίας και όμοιων μεθόδων αποτίμησης, όπως το ανακτήσιμο ποσό στην λογιστική της υπεραξίας, υπάρχουν πολλοί τομείς που είναι στην διακριτική ευχέρεια των Διευθυντών να κάνουν υποθέσεις (Verriest & Gaeremynck, 2009, Petersen & Plenborg, 2010). Οι Διευθυντές των οικονομικών υπηρεσιών χρησιμοποιούν την δική τους κρίση για να 'παράγουν' υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομικές εκθέσεις. Οποσδήποτε, είναι στην διακριτική ευχέρεια των στελεχών αυτών, για ευκαιριακούς σκοπούς π.χ. να κρύβουν κακές επιδόσεις.

Παρ' όλα αυτά, οι γνωστοποιήσεις παίζουν ένα αποφασιστικό ρόλο στην χρηματοοικονομική πληροφόρηση σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ (Gros & Koch, 2015). Οι γνωστοποιήσεις επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογούν την αξιοπιστία των υποθέσεων που έγιναν. Έτσι, βοηθούν να μετριαστούν η ασυμμετρία των πληροφοριών και οι προκύπτουσες συγκρούσεις (Healy & Palepu, 2001). Περαιτέρω, η συμμόρφωση με τα λογιστικά πρότυπα εξασφαλίζει την διαφάνεια και οδηγεί στην βελτίωση της λήψης των αποφάσεων και την κατανομή των πόρων (Khairi, et. al. 2012).

Ο πιστωτικός κίνδυνος, σύμφωνα με τον Gebhardt (2016) αναγνωρίστηκε και προσδιορίστηκε ο σημαντικός παράγοντας της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε το 2007 και συνεχίστηκε με την κρίση χρέους στην ζώνη του ευρώ. Τα λογιστικά πρότυπα απαιτούν οι οικονομικές καταστάσεις να αντικατοπτρίζουν τον πιστωτικό κίνδυνο, μέσα από

την απομείωση των περιουσιακών στοιχείων και με την ρύθμιση αποζημιώσεων στις ζημιές των δανείων. Στην ανάλυση των ανωτέρω οικονομικών κρίσεων επικρίθηκε το γεγονός ότι κανόνες απομείωσης καθυστέρησαν την αναγνώριση του πιστωτικού κινδύνου και αυτό συνεπάγονται ανύπαρκτες αποζημιώσεις. Τον Απρίλιο του 2009, στην σύνοδο κορυφής του G20, οι ηγέτες των ανεπτυγμένων χωρών έστειλαν επείγον μήνυμα στο IASB (International Accounting Standards Board) και το FASB (Financial Accounting Standards Board), να βελτιώσουν τους κανόνες απομείωσης.

Ο σκοπός του κεφαλαίου είναι η ανάλυση των λογιστικών προτύπων που εφαρμόζονται για την αναγνώριση, την παρουσίαση, την αποτίμηση και την απομείωση των χρηματοοικονομικών μέσων. Εξετάζεται και αναλύονται περιληπτικά το ΔΛΠ 32 για την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων και αναλυτικά τα ΔΛΠ 39 και ΔΛΠ 36 για την αναγνώριση, επιμέτρηση και απομείωση των χρηματοοικονομικών μέσων. Στην συνέχεια αναφερόμαστε με πληρότητα και με ακρίβεια στις γνωστοποιήσεις των χρηματοοικονομικών μέσων (ΔΠΧΑ 7) και στην λογιστική της επιμέτρησης της εύλογης αξίας (ΔΠΧΑ 13). Ακολούθως αναφερόμαστε περιληπτικά στο ΔΠΧΑ 9 ‘Χρηματοοικονομικά μέσα’ το οποίο θα εφαρμοστεί από 1^η Ιανουαρίου 2018 αντικαθιστώντας το ΔΛΠ 39 και το οποίο αναμορφώνει τους κανόνες επιμέτρησης και αποτίμησης των χρηματοοικονομικών μέσων. Τέλος αναφερόμαστε στο κεφάλαιο 5 (§19-§24) του νέου ν.4308/2014 ‘Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις’ που αφορά στην αποτίμηση και την απομείωση των χρηματοοικονομικών μέσων.

3.2 Παρουσίαση χρηματοοικονομικών μέσων ΔΛΠ 32

3.2.1 Σκοπός και εφαρμογή του προτύπου

Το ΔΛΠ 32 παρουσίαση χρηματοοικονομικών μέσων, έχει ως σκοπό να ενισχύσει την κατανόηση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων για τη σπουδαιότητα των χρηματοοικονομικών μέσων αναφορικά με την οικονομική θέση, την απόδοση και τις ταμιακές ροές μιας οντότητας. Σκοπός του προτύπου είναι η θέσπιση αρχών για την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων ως υποχρεώσεις ή ίδια κεφάλαια και για τον συμψηφισμό χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων. Αφορά την κατάταξη των χρηματοοικονομικών μέσων από την προοπτική του εκδότη, ως

χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και συμμετοχικούς τίτλους και την κατάταξη των σχετικών τόκων, μερισμάτων, ζημιών και κερδών, καθώς και τις συνθήκες υπό τις οποίες τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις πρέπει να συμψηφίζονται¹.

3.2.2 Διάκριση των χρηματοοικονομικών μέσων

1. Υποχρεώσεις και ίδια κεφάλαια (συμμετοχικοί τίτλοι)²

Κατά την αρχική αναγνώριση, ο εκδότης ενός χρηματοοικονομικού μέσου θα αναγνωρίσει το μέσο ή τα μέρη από τα οποία αποτελείται, στις υποχρεώσεις, στα ίδια κεφάλαια ή στα περιουσιακά στοιχεία, σύμφωνα με την ουσία της σχετικής συμβάσεως και τους ορισμούς της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και του συμμετοχικού τίτλου. Για την κατάταξη ενός χρηματοοικονομικού μέσου πρέπει να εξετάζεται η ουσία παρά η νομική μορφή του. Η ύπαρξη συμβατικής δέσμευσης της οντότητας που εκδίδει το χρηματοοικονομικό μέσο είναι το σημαντικότερο στοιχείο για την διάκριση μεταξύ χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και συμμετοχικών τίτλων.

2. Σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα³

Η οντότητα αναγνωρίζει διακεκριμένα τα μέρη που συγκροτούν ένα σύνθετο χρηματοοικονομικό μέσο. Το οποίο δημιουργεί χρηματοοικονομική υποχρέωση της οντότητας και παρέχει ένα δικαίωμα προαίρεσης στον κάτοχο του μέσου να το μετατρέψει σε συμμετοχικό τίτλο της οντότητας. Για παράδειγμα, ένα ομόλογο ή συναφές μέσο, μετατρέψιμο από τον κάτοχο σε συγκεκριμένο αριθμό κοινών μετοχών της οντότητας, αποτελεί ένα σύνθετο χρηματοοικονομικό μέσο.

3. Ίδιες μετοχές⁴

Αν μία οντότητα επανακτήσει ίδιους συμμετοχικούς τίτλους, τα μέσα αυτά (οι ίδιες μετοχές) θα αφαιρεθούν από τα ίδια κεφάλαια. Κατά την αγορά, πώληση, έκδοση, ή ακύρωση ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οντότητας δεν αναγνωρίζεται κανένα κέρδος ή ζημία στα αποτελέσματα. Τέτοιες ίδιες μετοχές μπορεί να αποκτώνται και να κατέχονται από την οντότητα ή από άλλα μέλη του ενοποιημένου ομίλου. Το τίμημα που καταβάλλεται ή λαμβάνεται θα αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια.

¹ ΔΛΠ 32, §2

² ΔΛΠ 32, §15-20

³ ΔΛΠ 32, §28-32

⁴ ΔΛΠ 32, §33-34

4. Οι τόκοι, τα μερίσματα, οι ζημιές και τα κέρδη⁵

Τόκοι, μερίσματα, κέρδη και ζημιές που αφορούν ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή ένα συνθετικό μέρος του, το οποίο χαρακτηρίζεται ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, θα αναγνωρίζονται ως έσοδα ή έξοδα στα αποτελέσματα. Οι διανομές προς τους κατόχους ενός συμμετοχικού τίτλου θα χρεώνονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, καθαρά από κάθε σχετικό όφελος φόρου εισοδήματος. Τα κόστη διενέργειας μιας συναλλαγής της καθαρής θέσης (εκτός από το κόστος έκδοσης συμμετοχικού τίτλου που επιρρίπτεται άμεσα στην απόκτηση μιας επιχείρησης), καταχωρούνται αφαιρετικά της καθαρής θέσης, καθαρά από κάθε σχετικό όφελος φόρου εισοδήματος.

Για παράδειγμα, μία προνομιούχος μετοχή μη σφραγισμένου μερίσματος είναι υποχρεωτικά εξαγοράσιμη έναντι μετρητών σε πέντε έτη, αλλά ότι τα μερίσματα καταβάλλονται σύμφωνα με τη διακριτική ευχέρεια της οντότητας, πριν την ημερομηνία της εξαγοράς. Ένα τέτοιο μέσο είναι σύνθετο χρηματοοικονομικό μέσο του οποίου το στοιχείο της υποχρέωσης είναι η παρούσα αξία του ποσού της εξόφλησης. Οι διαχρονικές μεταβολές στην προεξόφληση του στοιχείου αυτού αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα ως έξοδο τόκων. Κάθε μέρισμα που καταβάλλεται, σχετίζεται με το στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων και κατά συνέπεια, αναγνωρίζεται ως διανομή του αποτελέσματος της περιόδου. Παρόμοιος χειρισμός θα εφαρμοζόταν αν η εξόφληση ήταν υποχρεωτική αλλά στη διακριτική ευχέρεια του κατόχου ή αν η μετοχή ήταν υποχρεωτικά μετατρέσιμη σε μεταβλητό αριθμό κοινών μετοχών υπολογιζόμενων ώστε να ισούνται με σταθερό ποσό ή ποσό που βασίζεται στις μεταβολές μιας υποκείμενης μεταβλητής (π.χ., ενός αγαθού). Όμως, αν στο ποσό της εξόφλησης προστίθενται τα μη καταβληθέντα μερίσματα, ολόκληρο το μέσο είναι υποχρέωση. Σε τέτοια περίπτωση και τα τυχόν μερίσματα κατατάσσονται ως έξοδο τόκων.

5. Συμψηφισμός ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης⁶

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και μία χρηματοοικονομική υποχρέωση πρέπει να συμψηφίζονται και να απεικονίζεται στην κατάσταση της οικονομικής θέσης το καθαρό ποσό, μόνο όταν η οντότητα, έχει ένα ισχύον νομικό δικαίωμα να συμψηφίσει τα αναγνωρισμένα ποσά και προτίθεται να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου είτε να εισπράξει το ποσό της απαίτησης εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση

⁵ ΔΛΠ 32, §35-41

⁶ ΔΛΠ 32, §45-47

Κατά τη λογιστική αντιμετώπιση μεταβίβασης ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για διαγραφή, η οντότητα δεν θα συμψηφίζει το μεταβιβαζόμενο στοιχείο και τη σχετιζόμενη υποχρέωση.

3.2.3 Πρακτικά παραδείγματα

Τα μετρητά είναι χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία γιατί αποτελούν το μέσο ανταλλαγής και είναι συνεπώς η βάση στην οποία αποτιμούνται οι συναλλαγές και καταχωρούνται στις οικονομικές καταστάσεις.

Οι καταθέσεις σε τράπεζες ή σε όμοια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, είναι χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία γιατί αντιπροσωπεύουν το συμβατικό δικαίωμα του καταθέτη να λάβει μετρητά από την τράπεζα για την πληρωμή μιας υποχρέωσης.

Οι απαιτήσεις από πελάτες και οι υποχρεώσεις σε προμηθευτές, τα γραμμάτια εισπρακτέα και πληρωτέα, τα δάνεια εισπρακτέα και πληρωτέα, οι ομολογίες εισπρακτέες και πληρωτέες, οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις που προκύπτουν από συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι παραδείγματα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για είσπραξη μετρητών στο μέλλον και αντίστοιχων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων για πληρωμή μετρητών στο μέλλον.

Στους συμμετοχικούς τίτλους περιλαμβάνονται οι κοινές μετοχές, ορισμένοι τύποι προνομιούχων μετοχών, όπως π.χ. όταν η διανομή μερίσματος βρίσκεται στη ευχέρεια του εκδότη τους, δικαιώματα αγοράς μετοχών ή δικαιώματα προαίρεσεως για εγγραφή ή αγορά κοινών μετοχών σε μια εκδότρια επιχείρηση.

Όταν πρόκειται για σύμβαση ενός παράγωγου χρηματοοικονομικού μέσου το ένα μέρος αποκτά το δικαίωμα να ανταλλάξει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με ένα άλλο μέρος, με όρους δυνητικά ευνοϊκούς ή τη συμβατική υποχρέωση να ανταλλάξει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με ένα άλλο μέρος με όρους δυνητικά δυσμενείς. Λόγω των μεταβολών των τιμών σε οργανωμένες αγορές και επειδή οι όροι ενός παραγώγου συμφωνούνται κατά την έναρξή του, αυτοί μπορεί τελικά να καταστούν είτε ευνοϊκοί είτε δυσμενείς.

Η ομολογία μετατρέσιμη σε κοινές μετοχές του εκδότη της, είναι η πιο κοινή μορφή σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου. Ο εκδότης τέτοιου χρηματοοικονομικού μέσου

παρουσιάζει το στοιχείο της υποχρέωσης και του συμμετοχικού τίτλου ξεχωριστά στον Ισολογισμό, κατά την αρχική καταχώρησή τους

3.3 Αναγνώριση και επιμέτρηση χρηματοοικονομικών μέσων ΔΛΠ 39

3.3.1 Εισαγωγή και σκοπός του προτύπου

Το ΔΛΠ 39 καθιερώνει αρχές που αφορούν την αναγνώριση και την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και λοιπών συμβολαίων αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων⁷.

Χρηματοοικονομικό μέσο είναι κάθε συμβόλαιο που δημιουργεί ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και χρηματοοικονομική υποχρέωση ή συμμετοχικό τίτλο από άλλη οντότητα. Ο ορισμός είναι ευρύς και περιλαμβάνει τα μετρητά, καταθέσεις σε άλλες οντότητες, επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους, εμπορικές απαιτήσεις, δάνεια σε άλλες οντότητες, επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους, επενδύσεις σε μετοχές και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα. Παραδείγματα χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων είναι οι εμπορικές υποχρεώσεις, τα δάνεια από άλλες οντότητες και χρεωστικούς τίτλους που εκδίδει η οντότητα.

Κοινά παραδείγματα χρηματοοικονομικών μέσων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του προτύπου είναι οι προθεσμιακές καταθέσεις, εμπορικά χρεόγραφα, εισπρακτέα και πληρωτέα δάνεια, χρεόγραφα και μετοχές, εξασφαλισμένοι τίτλοι από περιουσιακά στοιχεία (πχ εξασφαλισμένη υποθήκη, συμφωνίες επαναγοράς).

3.3.2 Αρχική αναγνώριση⁸

Η οντότητα αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μία χρηματοοικονομική υποχρέωση στον ισολογισμό, όταν (και μόνο όταν) καθίσταται ένας εκ των συμβαλλομένων του χρηματοοικονομικού μέσου με την επιφύλαξη των ακόλουθων διατάξεων στην κανονική παράδοση. Ως συνέπεια αυτής της αρχής η οντότητα καταχωρεί όλα τα συμβατικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ανακύπτουν από παράγωγα στον

⁷ ΔΛΠ 39, §1

⁸ ΔΛΠ 39, §14

ισολογισμό της, σαν περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις αντίστοιχα, παρά το ότι δεν έχει πληρώσει ή εισπράξει τίποτα από αυτά τα παράγωγα. Η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων στην εύλογη αξία ή στο αποσβεσμένο κόστος εξαρτάται από την ταξινόμηση ή κατάταξή τους. Όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις αναγνωρίζονται στον ισολογισμό. Αυτό περιλαμβάνει και τα παράγωγα.

3.3.3 Παράγωγα

Παράγωγο είναι ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή άλλο συμβόλαιο και έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά⁹ :

- η αξία του μεταβάλλεται ανάλογα με τη μεταβολή ενός καθορισμένου επιτοκίου, τιμής χρηματοπιστωτικού μέσου, τιμής εμπορεύματος, συναλλαγματικής ισοτιμίας, δείκτη τιμών ή επιτοκίων, πιστοληπτικής διαβάθμισης ή πιστωτικού δείκτη ή παρόμοιας μεταβλητής (μερικές φορές καλούμενη το «υποκείμενο»)
- δεν προϋποθέτει αρχική καθαρή επένδυση ή απαιτεί ελάχιστη αρχική επένδυση σε σχέση με άλλους τύπους συμβολαίων, που έχουν παρόμοια συμπεριφορά στις μεταβολές των συνθηκών της αγοράς και
- διακανονίζεται σε μια μελλοντική ημερομηνία

Τυπικά παραδείγματα παραγώγων είναι τα μελλοντικά και προθεσμιακά συμβόλαια (future & forwards), οι συμβάσεις ανταλλαγής ταμιακών ροών (swap) και τα συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσεως (options).

3.3.4 Ενσωματωμένα παράγωγα

Μερικά συμβόλαια που από μόνα τους δεν είναι χρηματοοικονομικά μέσα μπορεί ωστόσο να έχουν ενσωματωμένα κάποιο χρηματοοικονομικό μέσο. Για παράδειγμα ένα συμβόλαιο αγοράς εμπορευμάτων σε μια σταθερή τιμή για παράδοση σε μελλοντική ημερομηνία, έχει ενσωματωμένο ένα παράγωγο που περιλαμβάνεται στην τιμή των εμπορευμάτων. Όπως τα

⁹ ΔΛΠ 39, §9

παράγωγα έτσι και τα ενσωματωμένα παράγωγα λογίζονται στην εύλογη αξία στον ισολογισμό και οι όποιες αλλαγές αναγνωρίζονται στην κατάσταση των αποτελεσμάτων¹⁰.

3.3.5 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία – Μεταγενέστερη αποτίμηση

Το παρόν πρότυπο κατατάσσει τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στις ακόλουθες τέσσερις κατηγορίες : α) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή χρηματοοικονομική υποχρέωση στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, β) διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, γ) δάνεια και απαιτήσεις και δ) επενδύσεις που διακρατούνται μέχρι τη λήξη¹¹.

Χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο (ή χρηματοοικονομική υποχρέωση) στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, είναι ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο (ή υποχρέωση) που πληροί οποιαδήποτε από τις δυο κατωτέρω προϋποθέσεις :

- A. Κατατάσσεται ως προοριζόμενο για εμπορική εκμετάλλευση εφόσον έχει αποκτηθεί ή δημιουργηθεί για σκοπούς πώλησης ή επαναγοράς στο εγγύς μέλλον, αποτελεί μέρος χαρτοφυλακίου εξατομικευμένων χρηματοοικονομικών μέσων με κοινή διαχείριση για τα οποία υπάρχουν τεκμηριωμένες ενδείξεις πρόσφατου σχεδίου βραχυπρόθεσμης λήψης κέρδους ή είναι παράγωγο (εκτός από παράγωγο που είναι προσδιορισμένο και αποτελεσματικό μέσο αντιστάθμισης).
- B. Κατά την αρχική αναγνώριση προσδιορίστηκε από την οντότητα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Μία οντότητα μπορεί να χρησιμοποιεί τον προσδιορισμό αυτόν μόνον όταν επιτρέπεται ή όταν η χρήση του προσδιορισμού καταλήγει σε περισσότερο συναφή πληροφόρηση επειδή :
 - i. μειώνει σε σημαντικό βαθμό μία ανακολουθία που αφορά στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση που σε διαφορετική περίπτωση θα προέκυπτε από την επιμέτρηση περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων ή από την αναγνώριση των σχετικών κερδών ή ζημιών σε διαφορετικές βάσεις, ή
 - ii. γίνεται διαχείριση μιας ομάδας χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ή και των δύο, και η απόδοση εκτιμάται βάσει της εύλογης αξίας, σύμφωνα με τεκμηριωμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου ή

¹⁰ ΔΛΠ 39, §10-12

¹¹ ΔΛΠ 39, §45

επένδυσης, και η πληροφόρηση σχετικά με την ομάδα παρέχεται εσωτερικά, στα βασικά διοικητικά στελέχη της οικονομικής οντότητας, σε αυτήν τη βάση

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 32 η οντότητα πρέπει να γνωστοποιεί τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχει προσδιορίσει στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, εξηγώντας πώς εκπλήρωσε τις προϋποθέσεις αυτές. Οι επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους που δεν έχουν χρηματιστηριακή τιμή σε ενεργό αγορά και των οποίων η εύλογη αξία δεν μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα, δεν θα προσδιορίζονται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, είναι εκείνα τα μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν κατατάσσονται ως δάνεια και απαιτήσεις, επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη ή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία στον ισολογισμό. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται κατευθείαν στα ίδια κεφάλαια (κατάσταση μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων), εκτός από τους τόκους, την ζημία απομείωσης και τα κέρδη ή της ζημίες των συναλλαγματικών διαφορών¹².

Δάνεια και απαιτήσεις, είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με σταθερές ή προσδιοριστέες καταβολές που δεν έχουν χρηματιστηριακή τιμή σε ενεργό αγορά. Δεν θεωρούνται ως δάνεια και απαιτήσεις :

- i. εκείνα που η οντότητα σκοπεύει να πωλήσει άμεσα ή στο εγγύς μέλλον, που θα καταταχθούν ως προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση και εκείνα που η οντότητα προσδιορίζει στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, κατά την αρχική αναγνώριση
- ii. εκείνα που η οντότητα προσδιορίζει ως διαθέσιμα προς πώληση κατά την αρχική αναγνώριση ή
- iii. εκείνα των οποίων ο κάτοχος μπορεί να μην ανακτήσει ουσιαστικά ολόκληρη την αρχική επένδυση, για λόγους εκτός από επιδείνωση της πιστοληπτικής αξιοπιστίας, που θα καταταχθούν ως διαθέσιμα προς πώληση.

Συμμετοχή που αποκτήθηκε από συγκέντρωση περιουσιακών στοιχείων που δεν είναι δάνεια και απαιτήσεις (π.χ. συμμετοχή σε αμοιβαίο ή παρόμοιο κεφάλαιο) δεν αποτελεί δάνειο ή απαίτηση¹³.

¹² ΔΛΠ 39, §55

¹³ ΔΛΠ 39, §46a

Επενδύσεις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη, είναι μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με καθορισμένες πληρωμές και καθορισμένη λήξη τα οποία η οντότητα έχει την πρόθεση και τη δυνατότητα να κρατήσει μέχρι τη λήξη¹⁴.

Δεν θεωρούνται διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις αυτές που η οντότητα προσδιορίζει στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων κατά την αρχική αναγνώριση, προσδιορίζει ως διαθέσιμα προς πώληση και αφορούν δάνεια και απαιτήσεις.

Η οντότητα δεν πρέπει να κατατάσσει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ως διακρατούμενα μέχρι τη λήξη, αν κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους ή των δύο προηγούμενων οικονομικών ετών, έχει πωλήσει ή επανακατατάξει, πριν από τη λήξη τους, ένα σημαντικό ποσό των διακρατούμενων μέχρι τη λήξη επενδύσεων (σε σχέση με το σύνολο του διακρατούμενου μέχρι τη λήξη χαρτοφυλακίου) με εξαίρεση πωλήσεις και ανακατατάξεις που :

- i. είναι αρκετά κοντά στη λήξη ή την άσκηση δικαιώματος πρόωρης εξόφλησης (π.χ. λιγότερο από τρεις μήνες πριν τη λήξη), έτσι που μεταβολές στο επιτόκιο της αγοράς να μην έχουν ουσιαστική επίδραση στην εύλογη αξία του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου
- ii. συμβαίνουν αφού η οντότητα έχει ήδη εισπράξει ουσιαστικά όλο το αρχικό κεφάλαιο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου μέσω προγραμματισμένων πληρωμών ή προκαταβολών ή
- iii. οφείλονται σε ένα μεμονωμένο μη επαναλαμβανόμενο γεγονός που είναι πέρα από τον έλεγχο της οντότητας και δε θα μπορούσε λογικά να αναμένεται από αυτήν.

3.3.6 Παραδείγματα

Ένας εισπρακτέος λογαριασμός που δεν κρατείται για εμπορικούς σκοπούς μπορεί να αναγνωρισθεί στα δάνεια και τις απαιτήσεις εκτός εάν η οντότητα αποφασίσει ότι θα ταξινομηθεί στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων ή στα διαθέσιμα προς πώληση.

Μια επένδυση σε μετοχές στην χρηματιστηριακή τιμή τους και δεν διακρατούνται για εμπορικούς σκοπούς πρέπει να αναγνωρισθεί στα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εκτός και αν η οντότητα αποφασίσει ότι θα ταξινομηθεί στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

¹⁴ ΔΛΠ 39, §46b

Οι χρεωστικοί τίτλοι που αγοράζονται από μια οντότητα οι οποίοι δεν έχουν χρηματιστηριακή τιμή σε μια ενεργή αγορά και δεν κρατούνται για εμπορικούς σκοπούς πρέπει να ταξινομούνται ως δάνεια και απαιτήσεις, εκτός και αν η οντότητα μπορεί να τους ορίσει είτε στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων είτε ως διαθέσιμα για εμπορικούς σκοπούς.

3.3.7 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Υπάρχουν δύο κατηγορίες χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων¹⁵ :

- χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων
- άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμούνται στο αποσβεσμένο κόστος με την χρήση του πραγματικού επιτοκίου

Αυτές περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που η οντότητα είτε κατέχει για λόγους εμπορικούς είτε κατά την αρχική αναγνώριση είτε προσδιορίζει στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Οι προϋποθέσεις προσδιορισμού μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων είναι οι ίδιες που ισχύουν και για τα περιουσιακά στοιχεία. Παράγωγες υποχρεώσεις θεωρούνται ως να κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς εκτός εάν είναι καθορισμένα και αποτελεσματικά μέσα αντιστάθμισης.

Ένα εκδοθέν χρηματοοικονομικό μέσο το οποίο η οντότητα επιθυμεί να ξαναγοράσει για να κερδίσει από βραχυπρόθεσμες κινήσεις στο επιτόκιο είναι ένα παράδειγμα διακρατούμενο για εμπορική εκμετάλλευση.

Η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων στο αποσβεσμένο κόστος είναι η προεπιλεγμένη κατηγορία για τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που δεν πληρούν τον ορισμό των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Για τις περισσότερες οντότητες οι πιο πολλές χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία. Παραδείγματα αυτών των υποχρεώσεων είναι οι πληρωτέοι λογαριασμοί, τα δάνεια, εκδοθέντα χρεόγραφα και οι προκαταβολές από πελάτες.

Η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου είναι μία μέθοδος υπολογισμού του αποσβεσμένου κόστους μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και επιμερισμού των εσόδων ή εξόδων από τόκους κατά τη διάρκεια της σχετικής περιόδου.

¹⁵ ΔΛΠ 39, §47

3.3.8 Αρχική επιμέτρηση

Όταν τα χρηματοοικονομικά μέσα (περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις) αναγνωρίζονται αρχικά στον ισολογισμό, επιμετρούνται στην εύλογη αξία (συμπεριλαμβανομένου του κόστους συναλλαγής για τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις τα οποία δεν αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων). Δεδομένου ότι η εύλογη αξία είναι η τιμή της αγοράς κατά την αρχική αναγνώριση, η εύλογη αξία μπορεί να μην είναι ίδια με το ποσό του ανταλλάγματος που καταβλήθηκε ή εισπράχθηκε για το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή την χρηματοοικονομική υποχρέωση.

Παραδείγματα

1. Ένα χρεόγραφο που παρακρατήθηκε για εμπορικούς σκοπούς αγοράστηκε 8.000 €. Τα κόστη συναλλαγής ανήλθαν σε 600 €. Το αρχικό ποσό είναι 8.000 € ενώ το κόστος συναλλαγής 600 € λογιστικοποιείται στην χρήση ως έξοδο - δαπάνη.
2. Ένα ομόλογο που κατατάσσεται ως διαθέσιμο για πώληση αγοράστηκε 10.000 € και το κόστος της συναλλαγής ανήλθε στο ποσό των 1.000 €. Το αρχικό αναγνωρισθέν ποσό είναι 11.000 €. Αυτό ισχύει γιατί το ομόλογο δεν επιμετρήθηκε στην εύλογη αξία με τις μεταβολές να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των ομολόγων παρακρατούνται μέχρι την πώληση του ομολόγου.

3.3.9 Μεταγενέστερη επιμέτρηση

Μετά την αρχική αναγνώριση τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις επιμετρούνται χρησιμοποιώντας μια εκ των ακόλουθων μεθόδων του κόστους, του αποσβεσμένου κόστους ή της εύλογης αξίας. Η επιλογή της μεθόδου εξαρτάται από την αρχική κατάταξη και από το εάν η εύλογη αξία μπορεί να προσδιοριστεί αξιόπιστα¹⁶.

Μόνο ένας τύπος χρηματοοικονομικού μέσου επιμετράτε με την μέθοδο του κόστους όπως οι επενδύσεις σε μη εισηγμένους συμμετοχικούς τίτλους οι οποίες δεν μπορούν αξιόπιστα να επιμετρηθούν στην εύλογη αξία.

¹⁶ ΔΛΠ 39, §46-47

3.3.10 Αποσβεσμένο κόστος

Αποσβεσμένο κόστος ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης που ρυθμίστηκε ώστε να επιτευχθεί ένα σταθερό πραγματικό επιτόκιο κατά την διάρκεια ζωής ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης. Η οντότητα πρέπει να εφαρμόσει την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου στην επιμέτρηση του αποσβεσμένου κόστους. Η μέθοδος αυτή καθορίζει επίσης το ποσό του εσόδου και του εξόδου από τόκους που πρέπει να καταγραφεί στα αποτελέσματα.

3.3.11 Επανακατάξηση

Το ΔΛΠ 39 περιορίζει την δυνατότητα της αταξινόμητης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σε άλλη κατηγορία. Ανακατατάξεις από και προς την κατηγορία της εύλογης αξίας μέσω των αποτελεσμάτων δεν επιτρέπεται. Ανακατάταξη μεταξύ των διαθέσιμων προς πώληση και των διακρατούμενων για πώληση στην λήξη κατηγοριών είναι πιθανή, αν και οι ανακατατάξεις από ένα σημαντικό αριθμό διακρατούμενων μέχρι τη λήξη επενδύσεων θα απαιτούσε ανακατάταξη από όλες τις υπόλοιπες επενδύσεις στην κατηγορία διαθέσιμα προς πώληση, όπως προαναφέρθηκε. Μια οντότητα δεν μπορεί επίσης να μεταβάλλει τα δάνεια και τις απαιτήσεις σε διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά μέσα. Οι οντότητες θα ήταν σε θέση να διαχειρίζονται τα κέρδη εάν οι περιορισμοί αυτοί δεν υπήρχαν.

3.3.12 Εύλογη αξία

Το παρόν πρότυπο θέσπισε κανόνες για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας. Η ύπαρξη μιας δημοσιευμένης τιμής σε μια ενεργή αγορά είναι η καλύτερη απόδειξη της εύλογης αξίας. Για περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε μια ενεργή αγορά, η εύλογη αξία καθορίζεται με τεχνικές αποτίμησης όπως είναι τα μοντέλα των προεξοφλημένων ταμιακών ροών ή τα μοντέλα τιμολόγησης δικαιωμάτων προαίρεσης. Το πρότυπο επιτρέπει σε μια οντότητα να προσδιορίσει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, μια χρηματοοικονομική υποχρέωση ή μία ομάδα χρηματοοικονομικών μέσων στην

εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, εφόσον η χρήση του προσδιορισμού καταλήγει σε περισσότερο συναφή πληροφόρηση¹⁷.

Η απόφαση μιας οντότητας να προσδιορίσει ένα χρηματοοικονομικό μέσο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων είναι παρεμφερής με την επιλογή λογιστικής πολιτικής. Ο προσδιορισμός στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων απαλείφει ή μειώνει σε σημαντικό βαθμό μία ανακολουθία που αφορά στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση που θα προέκυπτε σε διαφορετική περίπτωση.

Η επιμέτρηση χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης και η κατάταξη των αναγνωρισμένων μεταβολών στην αξία τους, καθορίζονται από την κατάταξη του στοιχείου και από το εάν το στοιχείο αποτελεί μέρος μιας προσδιορισμένης σχέσης αντιστάθμισης. Οι απαιτήσεις αυτές δύνανται να δημιουργήσουν μία ανακολουθία που αφορά στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση όταν, για παράδειγμα, εν απουσία προσδιορισμού στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο θα κατατασσόταν ως διαθέσιμο προς πώληση (με τις περισσότερες μεταβολές της εύλογης αξίας να αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια) και μία υποχρέωση, που η οντότητα θεωρεί συσχετιζόμενη, θα επιμετρούταν στο αποσβεσμένο κόστος (χωρίς αναγνώριση των μεταβολών της εύλογης αξίας). Σε τέτοια περίπτωση, μία οντότητα θα συμπεραίνει ότι οι οικονομικές της καταστάσεις θα παρείχαν περισσότερο συναφή πληροφόρηση αν αμφότερα, το περιουσιακό στοιχείο και η υποχρέωση, κατατάσσονταν στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

3.3.13 Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων¹⁸

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή ένα σύνολο από περιουσιακά στοιχεία απομειώνονται, και οι ζημίες απομείωσης αναγνωρίζονται μόνο εάν υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις ή περισσότερα γεγονότα συνέβησαν μετά την αρχική αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου. Μια οντότητα απαιτείται να αξιολογεί στην ημερομηνία του ισολογισμού (τέλος χρήσης) εάν υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης της αξίας των περιουσιακών στοιχείων. Εάν υπάρχουν τέτοιες αποδείξεις τότε η οντότητα πρέπει να προβεί σε υπολογισμό της απομείωσης, ώστε να καθορίσει την αξία της απομείωσης που πρέπει να αναγνωριστεί.

¹⁷ ΔΛΠ 39, §9

¹⁸ ΔΛΠ 39, §63-65

Αντικειμενικές αποδείξεις ότι ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα περιουσιακών στοιχείων έχει υποστεί απομείωση αξίας περιλαμβάνουν παρατηρήσιμες πληροφορίες που περιέχονται σε γνώση του κομιστή του περιουσιακού στοιχείου σχετικά με ζημιόγωνα γεγονότα, όπως : α) μια σημαντική οικονομική δυσχέρεια του εκδότη ή του υπόχρεου, β) διάρρηξη του συμβολαίου, όπως αθέτηση ή πλημμέλεια στις καταβολές τόκου ή κεφαλαίου, γ) παροχή έκπτωσης από το δανειστή προς τον οφειλέτη, για λόγους οικονομικούς ή νομικούς που αφορούν την οικονομική δυσχέρεια του οφειλέτη, την οποία ο δανειστής δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση, δ) η αύξηση του ενδεχομένου ότι ο οφειλέτης θα πτωχεύσει ή θα προβεί σε άλλη οικονομική αναδιοργάνωση, ε) η εξαφάνιση μιας ενεργούς αγοράς για αυτό το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο λόγω οικονομικών δυσχερειών.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που απεικονίζονται στο αποσβεσμένο κόστος

Αν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι υπάρχει ζημία απομείωσης που αφορά δάνεια και απαιτήσεις ή διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις που τηρούνται λογιστικά στο αποσβεσμένο κόστος, το ποσό της ζημίας επιμετράτε ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμιακών ροών (εξαιρώντας μελλοντικές πιστωτικές ζημίες που δεν έχουν πραγματοποιηθεί) προεξοφλημένες με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του περιουσιακού στοιχείου (ήτοι το πραγματικό επιτόκιο που υπολογίστηκε κατά την αρχική αναγνώριση). Η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου θα μειώνεται είτε απευθείας είτε μέσω της χρήσης ενός λογαριασμού πρόβλεψης. Το ποσό της ζημίας θα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που απεικονίζονται στο κόστος

Αν υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις ότι έχει πραγματοποιηθεί ζημία απομείωσης επί μη εισηγμένου συμμετοχικού τίτλου που δεν τηρείται λογιστικά στην εύλογη αξία επειδή αυτή δεν μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα ή επί παράγωγου περιουσιακού στοιχείου που συνδέεται και πρέπει να διακανονιστεί με την παράδοση τέτοιου μη εισηγμένου συμμετοχικού τίτλου, το ποσό της ζημίας απομείωσης, επιμετράτε ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμιακών ροών προεξοφλημένων με το ισχύον επιτόκιο της αγοράς για παρεμφερή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία. Τέτοιες ζημίες απομείωσης δεν θα αναστρέφονται.

Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Όταν μία μείωση της εύλογης αξίας ενός διαθέσιμου προς πώληση χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου έχει αναγνωριστεί απευθείας στα ίδια κεφάλαια και υπάρχουν

αντικειμενικές αποδείξεις ότι το περιουσιακό στοιχείο εκείνο έχει υποστεί απομείωση αξίας, η σωρευτική ζημία που είχε αναγνωριστεί απευθείας στα ίδια κεφάλαια θα αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια και θα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, έστω και αν το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο δεν έχει διαγραφεί. Το ποσό της σωρευτικής ζημίας που αφαιρείται από το ίδια κεφάλαια και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, θα είναι η διαφορά μεταξύ του κόστους κτήσης (μετά την αφαίρεση αποπληρωμών κεφαλαίου και αποσβέσεων) και της τρέχουσας εύλογης αξίας, μείον κάθε ζημίας απομείωσης σε αυτό το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο η οποία είχε αναγνωριστεί προηγουμένως στα αποτελέσματα.

Έσοδα από τόκους μετά την απομείωση

Εφόσον ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή ομάδα συναφών περιουσιακών στοιχείων έχει υποτιμηθεί ως αποτέλεσμα ζημίας απομείωσης, για τον μεταγενέστερο υπολογισμό των εσόδων από τόκους εφαρμόζεται το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για την προεξόφληση των μελλοντικών ταμιακών ροών για το σκοπό της επιμέτρησης της ζημίας απομείωσης.

Συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης

Ένα συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης είναι ένα συμβόλαιο που προβλέπει συγκεκριμένες πληρωμές για την αποζημίωση του κατόχου λόγω ζημίας που υπέστη από την ανικανότητα συγκεκριμένου οφειλέτη να καταβάλλει πληρωμές σύμφωνα με τους αρχικούς ή τροποποιημένους όρους ενός χρεωστικού τίτλου. Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία και μεταγενέστερα στο μεγαλύτερο ποσό μεταξύ του ποσού που προσδιορίζεται σύμφωνα με το ΔΛΠ 37 και του ποσού που αρχικά αναγνωρίστηκε μείον των σωρευμένων αποσβέσεων σύμφωνα με το ΔΛΠ 18.

3.3.14 Διαγραφή και μεταβίβαση

Η οντότητα διαγράφει ένα περιουσιακό στοιχείο όταν (και μόνο όταν) εκπνεύσουν τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμιακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, μεταβιβάσει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και η μεταβίβαση πληροί τους όρους για διαγραφή¹⁹.

Η οντότητα μεταβιβάζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο όταν (και μόνο όταν), είτε μεταβιβάζει τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμιακών ροών του

¹⁹ ΔΛΠ 39, §16-20

χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου είτε διατηρεί τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμιακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, αλλά αναλαμβάνει συμβατική υποχρέωση να καταβάλλει τις ταμιακές ροές σε έναν ή περισσότερους παραλήπτες, βάσει συμφωνίας.

Όταν η οντότητα διατηρεί τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμιακών ροών ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, αντιμετωπίζει την συναλλαγή ως μεταβίβαση χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου όταν (και μόνον όταν) και οι τρεις ακόλουθες προϋποθέσεις πληρούνται :

1. Η οντότητα δεν έχει υποχρέωση να καταβάλει τα ποσά στους παρεπόμενους παραλήπτες εκτός αν εισπράξει ισότιμα ποσά από το αρχικό περιουσιακό στοιχείο. Οι βραχυπρόθεσμες προκαταβολές από την οντότητα με δικαίωμα πλήρους ανάκτησης του ποσού που εκταμιεύτηκε συν τους σωρευμένους τόκους δεν παραβιάζουν τον όρο αυτόν.
2. Οι όροι της σύμβασης μεταβίβασης απαγορεύουν στην οντότητα να πωλήσει ή να δεσμεύσει το αρχικό περιουσιακό στοιχείο παρά μόνον ως εγγύηση της καταβολής των ταμιακών ροών στους παρεπόμενους παραλήπτες.
3. Η οντότητα έχει υποχρέωση να εμβάσει κάθε ταμιακή ροή που εισπράττει για λογαριασμό των παρεπόμενων παραληπτών χωρίς ουσιαστική καθυστέρηση. Επιπροσθέτως, η οντότητα δεν επιτρέπεται να επανεπενδύσει τέτοιες ταμιακές ροές, παρά μόνο για επενδύσεις σε μετρητά ή ταμιακά ισοδύναμα (καθώς ορίζονται στο ΔΛΠ 7) κατά τη διάρκεια της σύντομης περιόδου του διακανονισμού που διαρκεί από την ημερομηνία της είσπραξης μέχρι την καθορισμένη ημερομηνία του εμβάσματος προς τους παρεπόμενους παραλήπτες και με τον όρο ότι οι τόκοι που λαμβάνονται από τις επενδύσεις αυτές μεταβιβάζονται στους παρεπόμενους παραλήπτες.

Όταν η οντότητα μεταβιβάζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, θα αξιολογεί την έκταση κατά την οποία διατηρεί τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου²⁰. Στην περίπτωση αυτή :

- αν η οντότητα μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, η οντότητα θα διαγράψει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και θα αναγνωρίσει διακεκριμένα ως περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις κάθε δικαίωμα και υποχρέωση που δημιουργήθηκε ή διατηρήθηκε κατά τη μεταβίβαση

²⁰ ΔΛΠ 39, §36-37

- αν η οντότητα διατηρήσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, η οντότητα θα συνεχίσει να αναγνωρίζει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο
- αν η οντότητα δεν έχει ούτε μεταβιβάσει ούτε διατηρήσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του χρηματοοικονομικού μέσου, η οντότητα θα προσδιορίσει αν έχει διατηρήσει τον έλεγχο του χρηματοοικονομικού μέσου. Στην περίπτωση αυτή :
 - i. αν η οντότητα δεν έχει διατηρήσει τον έλεγχο, θα διαγράψει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και θα αναγνωρίσει διακεκριμένα ως περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν ή διατηρήθηκαν στα πλαίσια της μεταβίβασης
 - ii. αν η οντότητα έχει διατηρήσει τον έλεγχο, θα συνεχίσει να αναγνωρίζει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο στο βαθμό που συνεχίζει η ανάμιξή της στο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο

Η οντότητα θα διαγράψει μια χρηματοοικονομική υποχρέωση (ή μέρος αυτής) από τον ισολογισμό της όταν (και μόνον όταν) εξοφλείται, δηλαδή, όταν η υποχρέωση που καθορίζεται στο συμβόλαιο εκπληρώνεται, ακυρώνεται ή εκπνέει.

Μία ανταλλαγή μεταξύ υπαρκτού οφειλέτη και δανειστή χρεωστικών τίτλων με ουσιαστικά διαφορετικούς όρους θα αντιμετωπίζεται λογιστικά ως εξόφληση της αρχικής χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και αναγνώριση νέας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης. Ομοίως, ουσιώδης τροποποίηση των όρων υφιστάμενης χρηματοοικονομικής υποχρέωσης (είτε οφείλεται σε οικονομική δυσχέρεια του οφειλέτη είτε όχι) θα αντιμετωπίζεται λογιστικά ως εξόφληση της αρχικής χρηματοοικονομικής υποχρέωσης και αναγνώριση νέας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης.

Η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας μίας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης (ή ενός τμήματος μίας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης) που εξοφλείται ή μεταβιβάζεται σε ένα άλλο μέρος και της ανταλλαγής που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των μεταβιβαζόμενων εκτός μετρητών περιουσιακών στοιχείων και των αναληφθέντων υποχρεώσεων, θα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα²¹.

²¹ ΔΛΠ 39, §39-42

3.3.15 Αντιστάθμιση

Αντιστάθμιση είναι μια τεχνική κάλυψης απέναντι στις απώλειες κεφαλαίων που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα απρόσμενων κινήσεων της αγοράς, με χαρακτηριστικότερη την προστασία έναντι του συναλλαγματικού κινδύνου, του κινδύνου από την εναλλαγή των επιτοκίων και του κινδύνου της αγοράς. Αυτό επιτυγχάνεται με την αγορά χρηματοοικονομικών εργαλείων τα οποία δίνουν το αντίθετο αποτέλεσμα από μια επενδυτική κίνηση όπως τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures) και τα συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης (options), ώστε να μετριαστούν οι απώλειες.

Όταν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, οι εταιρίες επιτρέπεται να εφαρμόσουν την λογιστική αντιστάθμιση η οποία διαφέρει από τις συνήθεις λογιστικές μεθόδους του παρόντος προτύπου. Αυτή η απαίτηση είναι προαιρετική. Η μόνη επίπτωση είναι ότι κέρδη ή ζημιές του μέσου αντιστάθμισης και του αντισταθμιζόμενου στοιχείου αναγνωρίζονται στην ίδια περίοδο.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία κατεχόμενα για αντιστάθμιση (financial instruments held for hedging) είναι ένα παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο που πληροί όλα τα κατωτέρω: α) είναι μια σύμβαση για μελλοντική ανταλλαγή επιτοκίων ή ξένου νομίσματος ή εμπορεύματος, που αναμένεται να είναι πολύ αποτελεσματική στην αντιστάθμιση ενός κινδύνου που έχει χαρακτηριστεί ως αντισταθμισμένος κίνδυνος, β) εμπλέκει ένα εξωτερικό μέρος σε σχέση με την οντότητα που καταρτίζει τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, γ) το θεωρητικό ποσό (notional amount) είναι ίσο με το προσδιορισθέν ποσό του κεφαλαίου ή του θεωρητικού ποσού του αντισταθμισμένου στοιχείου, δ) έχει συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης, όχι μεταγενέστερη της ημερομηνίας του χρηματοοικονομικού μέσου που αντισταθμίζεται, της αναμενόμενης ημερομηνίας διακανονισμού της αγοράς του εμπορεύματος ή της δέσμευσης πώλησης και της πραγματοποίησης της πολύ πιθανής μελλοντικής συναλλαγής ξένου νομίσματος ή εμπορεύματος που αντισταθμίζονται και ε) δεν έχει χαρακτηριστικά προπληρωμής για εμπρόθεσμο τερματισμό ή επέκταση²².

Υπάρχουν μέσα αντιστάθμισης (ένα παράγωγο ή ένα μη παράγωγο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μη-παράγωγο χρηματοοικονομική υποχρέωση) και αντισταθμιζόμενα στοιχεία (ένα περιουσιακό στοιχείο, μια υποχρέωση, μια πιθανή δέσμευση, μια καθαρή επένδυση σε εκμετάλλευση στο εξωτερικό κλπ).

Υπάρχουν τρεις τύποι αντιστάθμισης με βάση το ΔΛΠ 39 :

²² ΔΛΠ 39, §78-82

- αντισταθμίσεις εύλογης αξίας²³
- αντισταθμίσεις ταμιακών ροών²⁴
- αντισταθμίσεις για καθαρές επενδύσεις σε μια επιχείρηση στο εξωτερικό²⁵

Οι αλλαγές στην εύλογη αξία ενός αντισταθμισμένου στοιχείου, όταν χρησιμοποιείται η αντιστάθμιση της εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στην τρέχουσα περίοδο ώστε να αντισταθμίσει τις μεταβολές στην εύλογη αξία του αντισταθμιζόμενου μέσου. Στην περίπτωση της αντιστάθμισης ταμιακών ροών και στις καθαρές επενδύσεις σε μια επιχείρηση στο εξωτερικό, το κέρδος ή η ζημία του αντισταθμιστικού μέσου που θεωρείται ως αποτελεσματική αντιστάθμιση καταχωρείται στα ίδια κεφάλαια (κατάσταση συνολικών εισοδημάτων) και στα αποτελέσματα καταχωρείται το μη αποτελεσματικό μέρος.

Το πρότυπο μειώνει την χρήση της λογιστικής αντιστάθμισης στις κάτωθι περιπτώσεις:

- τυπικός προσδιορισμός και τεκμηρίωση της σχέσης αντιστάθμισης και ο στόχος της εταιρίας για την διαχείριση κινδύνου και την στρατηγική για την ανάληψη της αντιστάθμισης. Η λογιστική αντιστάθμιση επιτρέπεται από την ημέρα που ο προσδιορισμός και η τεκμηρίωση είναι σε ισχύ
 - η σχέση αντιστάθμισης είναι αποτελεσματική όταν :
 - i. η αντιστάθμιση είναι εξαιρετικά αποτελεσματική στην επίτευξη αντιστάθμισης στις μεταβολές της εύλογης αξίας ή στις ταμιακές ροές που αναλογεί στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο
 - ii. η αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης μπορεί να επιμετρηθεί
 - iii. η αντιστάθμιση αξιολογείται σε συνεχή βάση και καθορίζεται να είναι εξαιρετικά αποτελεσματική κατά την διάρκεια των περιόδων της χρηματοοικονομικής αναφοράς που έχει οριστεί
- για αντιστάθμιση ταμιακών ροών των προβλεπόμενων συναλλαγών η αντισταθμισμένη συναλλαγή πρέπει να είναι εξαιρετικά πιθανή και πρέπει να παρουσιάζει την έκθεση σε παραλλαγές στις ταμιακές ροές που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τα κέρδη ή τις ζημίες

²³ ΔΛΠ 39, §89

²⁴ ΔΛΠ 39, §95

²⁵ ΔΛΠ 39, §102

3.4 Απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων ΔΛΠ 36

3.4.1 Εισαγωγή, σκοπός και πεδίο εφαρμογής

Το διεθνές λογιστικό πρότυπο 36 επιδιώκει να εξασφαλίσει για μια οντότητα ότι τα περιουσιακά της στοιχεία δεν υπερβαίνουν το ανακτήσιμο ποσό τους (το υψηλότερο ποσό μεταξύ της εύλογης αξίας μείον το κόστος διάθεσης και της αξίας χρήσης). Με την εξαίρεση της υπεραξίας και των άυλων περιουσιακών στοιχείων για τα οποία απαιτείται να γίνεται ετήσιος έλεγχος απομείωσης²⁶.

Το ΔΛΠ 36 εφαρμόζεται σε όλα τα περιουσιακά στοιχεία εκτός από αποθέματα, συμβάσεις κατασκευής έργων, αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, περιουσιακά στοιχεία που προκύπτουν από παροχές σε εργαζομένους, χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, επενδύσεις σε ακίνητα που αποτιμούνται στην εύλογη αξία, βιολογικά στοιχεία ενεργητικού, ασφαλιστήρια συμβόλαια και μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που διακρατούνται για πώληση²⁷.

Το παρόν πρότυπο εφαρμόζεται στα οικόπεδα, κτίρια, μηχανήματα και εξοπλισμό, επενδύσεις σε ακίνητα, άυλα περιουσιακά στοιχεία, υπεραξία, επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες και στοιχεία του ενεργητικού με αναπροσαρμοσμένα ποσά σύμφωνα με τα ΔΛΠ 16 και ΔΛΠ 38.

3.4.2 Ενδείξεις απομείωσης ενός περιουσιακού στοιχείου

Κάθε οντότητα πρέπει να διερευνά, στο τέλος της χρήσης, εάν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης της αξίας των περιουσιακών της στοιχείων και να προβαίνει στον υπολογισμό του ανακτήσιμου ποσού. Οι ενδείξεις πρέπει να προέρχονται είτε από εξωτερικές είτε από εσωτερικές πηγές πληροφόρησης²⁸.

- Εξωτερικές πηγές πληροφόρησης είναι η μείωση της αγοραίας αξίας σε μεγάλο βαθμό, οι αρνητικές μεταβολές που επήλθαν στο περιβάλλον που δραστηριοποιείται η οντότητα, η αύξηση των επιτοκίων και η λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων είναι μεγαλύτερη από την κεφαλαιοποίηση της αγοραίας αξίας τους.

²⁶ ΔΛΠ 36, §1

²⁷ ΔΛΠ 36, §3

²⁸ ΔΛΠ 36, §12-14

- Εσωτερικές πηγές πληροφόρησης αποτελούν η ύπαρξη απαξιωμένων περιουσιακών στοιχείων, οι μεταβολές που επήλθαν στον τρόπο που χρησιμοποιείται ή πρόκειται να χρησιμοποιηθεί ένα περιουσιακό στοιχείο και η ύπαρξη αποδείξεων ότι η οικονομική απόδοση ενός περιουσιακού στοιχείου είναι μικρότερη από την αναμενόμενη.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες διαπιστώνεται η απομείωση της αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου απαιτείται ο υπολογισμός του ανακτήσιμου ποσού. Σε μερικές περιπτώσεις, εάν ο πιο πρόσφατος υπολογισμός του ανακτήσιμου ποσού πραγματοποιήθηκε σε προηγούμενη περίοδο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στον έλεγχο απομείωσης για αυτά τα στοιχεία στην τρέχουσα περίοδο. Ο προσδιορισμός του ανακτήσιμου ποσού γίνεται :

- εάν η εύλογη αξία μείον τα κόστη διάθεσης ή η αξία χρήσης είναι μεγαλύτερη από την λογιστική αξία το περιουσιακό στοιχείο δεν έχει απομειωθεί
- εάν η εύλογη αξία μείον τα κόστη διάθεσης δεν μπορεί να προσδιοριστεί τότε το ανακτήσιμο ποσό είναι η αξία χρήσης
- για περιουσιακά στοιχεία που διατίθενται το ανακτήσιμο ποσό είναι η εύλογη αξία μείον τα κόστη διάθεσης

3.4.3 Εύλογη αξία μειωμένη κατά το κόστος πώλησης

Ο καλύτερος υπολογισμός της εύλογης αξίας μειωμένης κατά το κόστος πώλησης ενός περιουσιακού στοιχείου είναι η τιμή που ορίζεται σε μια σύμβαση πώλησης υπό αντικειμενικές συνθήκες αφού μειωθεί με τα άμεσα έξοδα (νομικά έξοδα, έξοδα μεταφοράς, φόροι ή τέλη) που σχετίζονται με την πώληση. Εάν δε υπάρχει τέτοια σύμβαση και εφόσον το περιουσιακό στοιχείο είναι αντικείμενο συναλλαγής σε ενεργή αγορά, τότε ως εύλογη αξία λαμβάνεται η αγοραία τιμή (τρέχουσα τιμή προσφοράς ή πρόσφατης συναλλαγής) μείον τα άμεσα έξοδα που σχετίζονται με την πώληση. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει σύμβαση πώλησης, ούτε ενεργή αγορά για ένα περιουσιακό στοιχείο, τότε η εύλογη αξία προσδιορίζεται αφού ληφθούν υπόψη οι πρόσφατες συναλλαγές για όμοια περιουσιακά στοιχεία στον ίδιο επιχειρηματικό κλάδο²⁹.

²⁹ ΔΛΠ 36, §28

3.4.4 Αξία λόγω χρήσης

Η εκτίμηση και ο υπολογισμός της αξίας χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου πρέπει να περιλαμβάνει την εκτίμηση των μελλοντικών ταμιακών ροών (εισροών και εκροών) που αναμένει να προέρθουν από την συνεχή χρήση και την τελική διάθεση του περιουσιακού στοιχείου, που πρέπει να βασίζεται³⁰ :

- i. σε λογικές και βάσιμες παραδοχές της διοίκησης σχετικά με τις οικονομικές συνθήκες που υπάρχουν
- ii. στα εγκεκριμένα προϋπολογισμένα οικονομικά στοιχεία για περίοδο όχι μεγαλύτερη των πέντε ετών
- iii. στις προβλέψεις ταμιακών ροών πέραν τις πενταετίας με την χρησιμοποίηση σταθερού ή μειούμενου ρυθμού ανάπτυξης
- iv. σε άλλους παράγοντες όπως η έλλειψη ρευστότητας

Η διοίκηση της οντότητας πρέπει να αξιολογεί το εύλογο των εκτιμήσεων εξετάζοντας τις αιτίες των διαφορών μεταξύ των προβλέψεων ταμιακών ροών που έγιναν στο παρελθόν και των πραγματικών ταμιακών ροών. Οι εκτιμήσεις για μελλοντικές ταμιακές ροές δεν πρέπει να περιλαμβάνουν εισροές και εκροές για χρηματοοικονομικές δραστηριότητες ή πληρωμές ή εισπράξεις από τον φόρο εισοδήματος³¹. Οι προβλέψεις ταμιακών ροών πρέπει να σχετίζονται με το περιουσιακό στοιχείο στην τρέχουσα κατάσταση. Οι εκτιμήσεις ταμιακών ροών στο μέλλον δεν θα περιλαμβάνουν τις μελλοντικές αναδιαρθρώσεις ή τη βελτίωση και αναβάθμιση της απόδοσης του περιουσιακού στοιχείου.

3.4.5 Προεξοφλητικό επιτόκιο

Η εκτίμηση και ο υπολογισμός των μελλοντικών ταμιακών ροών επιβάλλει την εφαρμογή του προεξοφλητικού επιτοκίου σε αυτές τις ταμιακές ροές για να προσδιοριστεί η παρούσα αξία του περιουσιακού στοιχείου³². Ως προεξοφλητικό επιτόκιο πρέπει να λαμβάνεται :

- i. ένα προ φόρου επιτόκιο που να αντανακλά τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς για την διαχρονική αξία του χρήματος και τους συναφείς προς το περιουσιακό στοιχείο κινδύνους ή

³⁰ ΔΛΠ 36, §30

³¹ ΔΛΠ 36, §50

³² ΔΛΠ 36, §55-57

- ii. όταν δεν είναι δυνατό ένα τέτοιο επιτόκιο χρησιμοποιούνται ως υποκατάστατα άλλα προεξοφλητικά επιτόκια όπως είναι το μέσο σταθμισμένο κόστος της οντότητας, το οριακό επιτόκιο δανεισμού της οντότητας ή άλλα αγοραία επιτόκια δανεισμού

Για την απομείωση ενός μεμονωμένου περιουσιακού στοιχείου ή ενός χαρτοφυλακίου περιουσιακών στοιχείων, το προεξοφλητικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο που πρέπει η οντότητα να πληρώσει με μια τρέχουσα συναλλαγή της αγοράς να δανειστεί χρήματα ώστε να αγοράσει αυτό το περιουσιακό στοιχείο ή το χαρτοφυλάκιο. Πρέπει σε κάθε περίπτωση τα επιτόκια αυτά να προσαρμόζονται στις εκτιμήσεις της αγοράς για κινδύνους σχετικούς με τις εκτιμώμενες από την οντότητα ταμιακές ροές.

Εάν το προκαθορισμένο από τις αγορές επιτόκιο για ένα μεμονωμένο περιουσιακό στοιχείο δεν είναι διαθέσιμο, ένα υποκατάστατο πρέπει να χρησιμοποιηθεί που αντανακλά η χρονική αξία του χρήματος κατά την διάρκεια ζωής του περιουσιακού στοιχείου όπως είναι ο κίνδυνος της χώρας, ο νομισματικός κίνδυνος, και ο κίνδυνος ρευστότητας. Πρέπει να εξεταστούν οι ακόλουθοι παράγοντες όπως το μέσο σταθμισμένο κόστος κεφαλαίου της οντότητας, το επιτόκιο δανεισμού της, και άλλα επιτόκια δανεισμού της αγοράς.

3.4.6 Αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου που μπορεί να έχει απομειωθεί

Το ανακτήσιμο ποσό πρέπει να προσδιορίζεται ξεχωριστά για κάθε περιουσιακό στοιχείο εκτός εάν το περιουσιακό στοιχείο δεν δημιουργεί από μόνο του ταμιακές ροές, οπότε το ανακτήσιμο ποσό προσδιορίζεται για την μονάδα δημιουργίας ταμιακών ροών στην οποία το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο ανήκει. Το πρότυπο δέχεται να γίνονται εκτιμήσεις, χρήση μέσων όρων και προσεγγιστικοί υπολογισμοί οι οποίοι να δίνουν μια λογική προσέγγιση των εξειδικευμένων μεθόδων υπολογισμού της εύλογης αξίας και της αξίας χρήσης³³.

3.4.7 Μονάδες δημιουργίας ταμιακών ροών

Το ανακτήσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου πρέπει να προσδιορίζεται εάν είναι εφικτό. Εάν δεν είναι εφικτό να προσδιοριστεί το ανακτήσιμο ποσό (εύλογη αξία μείον το κόστος διάθεσης και την αξία χρήσης) ενός μεμονωμένου περιουσιακού στοιχείου, τότε η οντότητα

³³ ΔΛΠ 36, §59-60

θα προσδιορίζει το ανακτήσιμο ποσό της μονάδας δημιουργίας ταμιακών ροών στην οποία το περιουσιακό στοιχείο ανήκει. Η μονάδα δημιουργίας ταμιακών ροών είναι η μικρότερη αναγνωρίσιμη ομάδα περιουσιακών στοιχείων που δημιουργεί ταμιακές εισροές και είναι σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητες από άλλα περιουσιακά στοιχεία ή ομάδα περιουσιακών στοιχείων³⁴.

3.4.8 Αναστροφή της ζημίας απομείωσης

Αν διαπιστωθεί ότι η ζημία απομείωσης που είχε αναγνωριστεί για ένα περιουσιακό στοιχείο είτε δεν υπάρχει είτε έχει μειωθεί, τότε η ωφέλιμη ζωή, η μέθοδος απόσβεσης και η υπολειπόμενη ζωή του πρέπει να επανεξεταστούν και να αναπροσαρμοστούν³⁵.

Μια ζημία απομείωσης πρέπει να αναστρέφεται αν υπάρξει μεταβολή στις εκτιμήσεις που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό του ανακτήσιμου ποσού κατά την τελευταία αναγνώριση. Μια μεταβολή στην βάση που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του ανακτήσιμου ποσού, π.χ. στην εύλογη αξία μείον τα έξοδα διάθεσης ή στην αξία χρήσης. Τότε η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου πρέπει να αυξηθεί (αναστροφή) έως το ανακτήσιμο ποσό και μέχρι το ύψος της λογιστικής αξίας που θα είχε προσδιοριστεί αν δεν είχε αναγνωριστεί καμία ζημία απομείωσης³⁶.

Κάθε αναστροφή της ζημίας απομείωσης για ένα περιουσιακό στοιχείο, εκτός της υπεραξίας, αναγνωρίζεται ως έσοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός αν η αξία του έχει αναπροσαρμοστεί (ΔΛΠ 16). Μετά την αναγνώριση της αναστροφής αναθεωρείται και η λογιστική αξία που λαμβάνεται υπόψη ως βάση για τον υπολογισμό των μελλοντικών αποσβέσεων του περιουσιακού στοιχείου. Αντίθετα μια ζημία απομείωσης που είχε αναγνωριστεί σε προηγούμενη περίοδο και αφορά υπεραξία (επιχείρησης), δεν αντιστρέφεται σε επόμενες περιόδους.

³⁴ ΔΛΠ 36, §66

³⁵ ΔΛΠ 36, §111

³⁶ ΔΛΠ 36, §113

3.4.9 Γνωστοποιήσεις

Η οντότητα που παρουσιάζει πληροφορίες κατά τομέα (σύμφωνα με το ΔΛΠ 14 και το ΔΠΧΑ 8) θα γνωστοποιεί, για κάθε τομέα για τον οποίο πρέπει να παρέχει πληροφορίες βασιζόμενη στον πρωτεύοντα τύπο αναφοράς της οντότητας³⁷ :

- i. το ποσό των ζημιών απομείωσης που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα και άμεσα στην καθαρή θέση κατά τη διάρκεια της περιόδου
- ii. το ποσό των αναστροφών των ζημιών απομείωσης που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα και άμεσα στην καθαρή θέση κατά τη διάρκεια της περιόδου.

Κάθε οντότητα πρέπει να γνωστοποιεί για κάθε ουσιαστική ζημία απομείωσης που αναγνωρίστηκε ή αναστράφηκε κατά τη διάρκεια της περιόδου για κάθε περιουσιακό στοιχείο, συμπεριλαμβανομένης της υπεραξίας ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμιακών ροών³⁸:

- i. τα γεγονότα και τις συνθήκες που οδήγησαν στην αναγνώριση ή την αναστροφή της ζημίας απομείωσης
- ii. το ποσό της ζημίας απομείωσης που αναγνωρίστηκε ή αναστράφηκε
- iii. για ένα κατ' ιδίαν περιουσιακό στοιχείο την φύση και τον τομέα του περιουσιακού στοιχείου
- iv. για μία μονάδα δημιουργίας ταμιακών ροών μία περιγραφή, το ποσό της ζημίας απομείωσης που αναγνωρίστηκε ή αναστράφηκε κατά κατηγορία περιουσιακών
- v. αν το ανακτήσιμο ποσό του περιουσιακού στοιχείου (της μονάδας δημιουργίας ταμιακών ροών) είναι η εύλογη αξία του απομειωμένη κατά το κόστος της πώλησης ή η αξία λόγω χρήσης του
- vi. αν το ανακτήσιμο ποσό είναι η εύλογη αξία του απομειωμένη κατά το κόστος της πώλησης, τη βάση που χρησιμοποιήθηκε για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας απομειωμένης κατά το κόστος της πώλησης
- vii. αν το ανακτήσιμο ποσό είναι η αξία λόγω χρήσης, το προεξοφλητικό επιτόκιο (επιτόκια) που χρησιμοποιήθηκε στην τρέχουσα εκτίμηση και στην προηγούμενη εκτίμηση (αν υπάρχει) της αξίας λόγω χρήσης.

Εάν η ζημία απομείωσης αναγνωρίζεται συνολικά στις οικονομικές καταστάσεις ως ένα σύνολο, γνωστοποιούνται³⁹ :

³⁷ ΔΛΠ 36, §126

³⁸ ΔΛΠ 36, §130

³⁹ ΔΛΠ 36, §131

- i. οι κύριες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων που επηρεάζονται
- ii. τα κύρια γεγονότα και οι συνθήκες

3.5 Χρηματοοικονομικά μέσα : Γνωστοποιήσεις ΔΠΧΑ 7

3.5.1 Σκοπός και εφαρμογή – Ορισμοί και γενικές αρχές

Οι γνωστοποιήσεις είναι εξαιρετικά σύνθετες, πάρα πολλές και καλύπτουν κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικών μέσων, όπως η αποτίμησή τους στο τέλος της χρήσης, η μεταβολή τους κατά την διάρκεια της χρήσης και σε πλήθος άλλων πληροφοριών όπως είναι η επίδρασή τους στα αποτελέσματα. Πρέπει να γνωστοποιούνται η φύση και η έκταση των κινδύνων που απορρέουν από χρηματοοικονομικά μέσα στα οποία η οντότητα εκτέθηκε κατά την διάρκεια της χρήσης και τον τρόπο που διαχειρίζεται αυτούς του κινδύνους.

Το πρότυπο εφαρμόζεται σε όλες τις οντότητες για τα παράγωγα που συνδέονται με θυγατρικές, συγγενείς ή Κοινοπραξίες (εκτός αν ορίζονται ως συμμετοχικός τίτλος), για αναγνωρισμένα και μη αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά μέσα, για ορισμένα συμβόλαια αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39.

Δεν εφαρμόζεται για θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες (εκτός από ειδικές περιπτώσεις), για τις υποχρεώσεις των εργοδοτών παροχών σε εργαζομένους, στις συμβάσεις για ενδεχόμενη αντιπαροχή σε μια συνένωση επιχειρήσεων, στα ασφαλιστήρια συμβόλαια, στα συμβόλαια και τις υποχρεώσεις πληρωμών που βασίζονται σε μετοχές. Το ΔΧΠΑ 7 αποτελεί συνέχεια των ΔΛΠ 32 και 39.

3.5.2 Κατηγορίες χρηματοοικονομικών μέσων

Στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης ή στις σημειώσεις γνωστοποιούνται⁴⁰ τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, με διάκριση : α) στα προσδιορισμένα με την απόκτηση και β) στις προοριζόμενες για εμπορική εκμετάλλευση. Επίσης γνωστοποιούνται οι επενδύσεις που

⁴⁰ ΔΠΧΑ 7, §8-11

διακρατούνται μέχρι τη λήξη, τα δάνεια και οι απαιτήσεις, τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμούνται στο αποσβεσμένο κόστος.

Για τα δάνεια και τις απαιτήσεις που έχουν αποτιμηθεί στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων γνωστοποιούνται η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο, το ποσό που τα παράγωγα ή άλλα μέσα ελαττώνουν την έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο, τα κέρδη ή η ζημία από την αποτίμηση δανείων και απαιτήσεων. Στην περίπτωση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, γνωστοποιείται η διαφορά ανάμεσα στην λογιστική αξία των υποχρεώσεων και στο ποσό που συμβατικά προβλέπεται να πληρωθεί στη λήξη τους. Επιπλέον, γνωστοποιούνται οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν για την συμμόρφωση με τις απαιτήσεις που προβλέπει το πρότυπο.

3.5.3 Ανακατάταξη

Γνωστοποιείται το ποσό που έχει γίνει επανακατάταξη κατά την περίοδο αναφοράς από την εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων σε αποσβεσμένο κόστος ή κόστος και αντίστροφα⁴¹.

3.5.4 Εξασφαλίσεις

Η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί τη λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που έχει ενεχυριάσει ως εξασφαλίσεις για υποχρεώσεις ή ενδεχόμενες υποχρεώσεις. Αν η εταιρία έχει λάβει εξασφαλίσεις που έχει το δικαίωμα να πουλήσει ή ενεχυριάσει γνωστοποιεί την εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που έχει λάβει, την εύλογη αξία αυτών που έχει πουλήσει ή ενεχυριάσει, πιθανές υποχρεώσεις από αυτές τις πωλήσεις και τέλος τους συμβατικούς όρους που συνδέονται με την χρήση των εξασφαλίσεων⁴².

⁴¹ ΔΠΧΑ 7, §12

⁴² ΔΠΧΑ 7, §14-15

3.5.5 Πρόβλεψη για πιστωτικές ζημιές

Όταν υπάρχει απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων εξαιτίας πιστωτικών ζημιών και η οντότητα καταχωρεί αυτή την απομείωση σε λογαριασμό προβλέψεων τότε γνωστοποιείται η κίνηση του λογαριασμού προβλέψεων στην περίοδο αναφοράς⁴³.

3.5.6 Σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα με πολλαπλά ενσωματωμένα παράγωγα

Όταν η οντότητα έχει εκδώσει ένα χρηματοοικονομικό μέσο που περιλαμβάνει στοιχείο υποχρέωσης και στοιχείο ιδίων κεφαλαίων και έχει πολλά ενσωματωμένα παράγωγα γνωστοποιούνται τα χαρακτηριστικά τους⁴⁴.

3.5.7 Ανεξόφλητα χρέη και αθετήσεις

Για δάνεια σε καθυστέρηση αναγνωρισμένα στην περίοδο, γνωστοποιούνται πληροφορίες με τα ποσά του κεφαλαίου, των τόκων, το χρεολυτικό απόθεμα ή την εξόφληση των δανείων που μπήκαν σε καθυστέρηση στη χρήση, στο τέλος αυτής και αν κάποια από αυτά επαναδιαπραγματεύθηκαν μέχρι τη λήξη της περιόδου αναφοράς⁴⁵.

3.5.8 Έσοδα – Έξοδα – Κέρδη – Ζημιές

Γνωστοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις ή στις σημειώσεις⁴⁶ :

- τα καθαρά κέρδη ή ζημιές από την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων χωριστά αυτά που ορίστηκαν αρχικά από εκείνα που προορίζονται για εμπορική εκμετάλλευση, τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία, οι

⁴³ ΔΠΧΑ 7, §16

⁴⁴ ΔΠΧΑ 7, §17

⁴⁵ ΔΠΧΑ 7, §18

⁴⁶ ΔΠΧΑ 7, §20

επενδύσεις που διακρατούνται μέχρι τη λήξη, οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στο αποσβεσμένο κόστος και τα δάνεια και οι απαιτήσεις

- τα συνολικά έσοδα και έξοδα τόκων από την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, έξοδα για αμοιβές εκτός της εύλογης αξίας, έσοδα από δεδουλευμένους τόκους που προέκυψαν από την απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή το ποσό της ζημίας εξαιτίας αυτής της απομείωσης.

3.5.9 Άλλες γνωστοποιήσεις – Λογιστικές πολιτικές

Στις σημειώσεις γνωστοποιούνται οι λογιστικές πολιτικές και οι βάσεις αποτίμησης που χρησιμοποιήθηκαν για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων⁴⁷.

3.5.10 Αποτιμήσεις σε εύλογη αξία⁴⁸

Η οντότητα πρέπει να γνωστοποιεί την εύλογη αξία της εκάστοτε κατηγορίας περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων ώστε να είναι εφικτή η σύγκριση με την λογιστική τους αξία. Για τις αποτιμήσεις σε εύλογη αξία η οντότητα γνωστοποιεί, αν έγιναν με επίσημες χρηματιστηριακές τιμές από ενεργείς αγορές ή με τεχνικές αποτίμησης και γνωστοποιούνται οι μέθοδοι και οι βασικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν (στις τεχνικές αποτίμησης).

Αν η αγορά για ένα χρηματοοικονομικό μέσο δεν είναι ενεργός, η οντότητα καθορίζει την εύλογη αξία κάνοντας χρήση μιας τεχνικής αποτίμησης. Η καλύτερη απόδειξη της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την αρχική αναγνώριση είναι η τιμή συναλλαγής. Στην περίπτωση που υπάρχει διαφορά μεταξύ της αρχικής αναγνώρισης και της μεταγενέστερης τεχνικής αποτίμησης γνωστοποιούνται η λογιστική πολιτική χειρισμού αυτής της διαφοράς και η διαφορά αυτή στην αρχή και στο τέλος της περιόδου αναφοράς (χρήσης), για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικού μέσου.

Δεν απαιτούνται γνωστοποιήσεις στην εύλογη αξία όταν η λογιστική αξία είναι ένας λογικός κατ' εκτίμηση υπολογισμός της εύλογης αξίας (π.χ. πελάτες), όταν πρόκειται για επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους ή παράγωγα που δεν μπορούν να επιμετρηθούν

⁴⁷ ΔΠΧΑ 7, §21

⁴⁸ ΔΠΧΑ 7, §28-30

αξιόπιστα και για συμβάσεις που έχουν στοιχεία προαιρετικής συμμετοχής που δεν μπορούν να επιμετρηθούν αξιόπιστα.

Για τους συμμετοχικούς τίτλους και τις συμβάσεις με στοιχεία προαιρετικής συμμετοχής που μπορούσαν να επιμετρηθούν αξιόπιστα στην εύλογη αξία γνωστοποιούνται το γεγονός, μια περιγραφή των χρηματοοικονομικών μέσων, η λογιστική τους αξία, η αιτιολογία γιατί δεν μπορούν να αξιοποιηθούν αξιόπιστα, πληροφορίες σχετικά με την αγορά του κάθε μέσου, οι περεταίρω ενέργειες της οντότητας για την διάθεσή τους και αν επηρέασε τα αποτελέσματα η διαγραφή αυτών των χρηματοοικονομικών μέσων.

3.5.11 Γενικά για τους κινδύνους

Γνωστοποιούνται η φύση και η έκταση των κινδύνων για τα χρηματοοικονομικά μέσα στα οποία είναι εκτεθειμένη η οντότητα. Βασικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζει μια οικονομική οντότητα είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας, ο κίνδυνος αγοράς χωρίς να αποκλείονται και άλλοι κίνδυνοι. Η οντότητα γνωστοποιεί την έκθεσή της σε κινδύνους και τον τρόπο που προκύπτει ο κίνδυνος, τους τρόπους διαχείρισης, τον τρόπο επιμέτρησης του κινδύνου και τις αλλαγές που προέκυψαν κατά την διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Για τον πιστωτικό κίνδυνο για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικού μέσου γνωστοποιείται η μέγιστη έκθεση στο τέλος της περιόδου χωρίς τις εξασφαλίσεις, οι εξασφαλίσεις που έχουν ληφθεί, πληροφορίες πιστωτικής ικανότητας και την λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που δεν είναι σε καθυστέρηση ή απομειωμένα⁴⁹.

Κίνδυνος ρευστότητας

Για τον κίνδυνο ρευστότητας των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων γνωστοποιούνται η ανάλυση των περιόδων που λήγουν (ανάλυση ληκτότητας μη παράγωγων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων) και τον τρόπο που η οντότητα διαχειρίζεται τον κίνδυνο ρευστότητας⁵⁰.

Κίνδυνος αγοράς

Όσον αφορά τον κίνδυνο αγοράς η οντότητα γνωστοποιεί ανάλυση ευαισθησίας σε κάθε είδος κινδύνου αγοράς που έχει επίδραση στην καθαρή θέση και στα αποτελέσματα, τις βασικές μεθόδους και παραδοχές της ανάλυσης και τυχόν μεταβολές στην ανάλυση σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Όταν η διοίκηση της οντότητας κάνει αναλύσεις ευαισθησίας

⁴⁹ ΔΠΧΑ 7, §29-35

⁵⁰ ΔΠΧΑ 7, §39

σε διαφορετικά είδη (επιτόκια και μεταβολή ξένου συναλλάγματος) μπορεί να εμφανίζει αυτές τις αναλύσεις και να γνωστοποιεί τη μέθοδο και τις βασικές παραδοχές της ανάλυσης και τους στόχους της μεθοδολογίας και του ενδεχόμενου κινδύνου που εμπεριέχονται. Αν τέλος, οι αναλύσεις ευαισθησίας στο τέλος της περιόδου δεν είναι αντιπροσωπευτικές αυτό γνωστοποιείται⁵¹.

3.6 Επιμέτρηση εύλογης αξίας ΔΠΧΑ 13

3.6.1 Εισαγωγή

Η εύλογη αξία αποτελεί επιμέτρηση που βασίζεται στην αγορά και δεν αφορά μια συγκεκριμένη οντότητα. Για ορισμένα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις, δύναται να υπάρχουν διαθέσιμες παρατηρήσιμες συναλλαγές στην αγορά ή πληροφορίες της αγοράς. Για άλλα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις, δύναται να μην υπάρχουν διαθέσιμες παρατηρήσιμες συναλλαγές στην αγορά ή πληροφορίες της αγοράς. Ωστόσο, ο στόχος της επιμέτρησης της εύλογης αξίας είναι ο ίδιος και στις δύο περιπτώσεις να εκτιμηθεί η τιμή στην οποία θα λάμβανε χώρα μια κανονική συναλλαγή για την πώληση του περιουσιακού στοιχείου ή τη μεταβίβαση της υποχρέωσης μεταξύ συμμετεχόντων στην αγορά κατά την ημερομηνία επιμέτρησης υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (ήτοι μια τιμή εξόδου κατά την ημερομηνία επιμέτρησης από την οπτική ενός συμμετέχοντα στην αγορά που κατέχει το περιουσιακό στοιχείο ή οφείλει την υποχρέωση)⁵².

3.6.2 Πεδίο εφαρμογής

Το ΔΠΧΑ 13 καθορίζει την εύλογη αξία, ορίζει ένα μοναδικό πρότυπο για την επιμέτρηση της εύλογης αξία και απαιτεί γνωστοποιήσεις για την επιμέτρηση σε εύλογη αξία. Εφαρμόζεται όταν βάσει άλλου προτύπου απαιτούνται ή επιτρέπονται επιμετρήσεις της εύλογης αξίας ή γνωστοποιήσεις σχετικά με επιμετρήσεις εύλογης αξίας (και επιμετρήσεις, όπως η εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης, βάσει της εύλογης αξίας ή γνωστοποιήσεις σχετικά με τις επιμετρήσεις αυτές), εκτός των περιπτώσεων : για παροχές που εξαρτώνται

⁵¹ ΔΠΧΑ 7, §40

⁵² ΔΠΧΑ 13, §B2

από την αξία των μετοχών (ΔΠΧΑ 2), μισθώσεις (ΔΛΠ 17), επιμετρήσεις που έχουν ορισμένες ομοιότητες με την εύλογη αξία αλλά δεν είναι εύλογη αξία όπως η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία του ΔΛΠ 2 ή η αξία κατά τη χρήση του ΔΛΠ 36.

3.6.3 Επιμέτρηση

Η επιμέτρηση της εύλογης αξίας αφορά ένα συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο ή μια υποχρέωση. Κατά την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, μια οντότητα λαμβάνει υπόψη τα χαρακτηριστικά του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης εάν οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη τα εν λόγω χαρακτηριστικά κατά την τιμολόγηση του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Τα εν λόγω χαρακτηριστικά περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, την κατάσταση και τη θέση του περιουσιακού στοιχείου και περιορισμούς, εφόσον υπάρχουν, όσον αφορά την πώληση ή τη χρήση του περιουσιακού στοιχείου.

Η συναλλαγή

Κατά την επιμέτρηση της εύλογης αξίας το περιουσιακό στοιχείο ή η υποχρέωση ανταλλάσσεται σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην αγορά για την πώληση του περιουσιακού στοιχείου ή τη μεταβίβαση της υποχρέωσης κατά την ημερομηνία επιμέτρησης υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Η συναλλαγή λαμβάνει χώρα είτε στην κύρια αγορά για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση ή ελλείψει κύριας αγοράς, στην πλέον συμφέρουσα αγορά για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση.

Η τιμή

Εύλογη αξία είναι η τιμή που μια οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή κατά τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή στην κύρια (ή την πλέον συμφέρουσα) αγορά κατά την ημερομηνία επιμέτρησης υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (ήτοι, τιμή εξόδου) ανεξαρτήτως του εάν η τιμή αυτή είναι άμεσα παρατηρήσιμη ή εκτιμάται με τη χρήση άλλης τεχνικής αποτίμησης.

Η τιμή στην κύρια (ή την πλέον συμφέρουσα) αγορά που χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης δεν προσαρμόζεται ώστε να περιλαμβάνει τα έξοδα συναλλαγής. Τα έξοδα συναλλαγής λογιστικοποιούνται σύμφωνα με άλλα ΔΠΧΑ και δεν αποτελούν χαρακτηριστικό ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης. Αντιθέτως, αφορούν συγκεκριμένα μια συναλλαγή και διαφέρουν ανάλογα με τον τρόπο εκτέλεσης μιας συναλλαγής από την

οντότητα για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση. Στα έξοδα συναλλαγής δεν περιλαμβάνονται τα μεταφορικά έξοδα.

3.6.4 Εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση

Όταν ένα περιουσιακό στοιχείο ή μια υποχρέωση περιλαμβάνεται σε μια συναλλαγή ανταλλαγής για το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, η τιμή συναλλαγής είναι η τιμή που θα καταβληθεί για την απόκτηση του περιουσιακού στοιχείου ή που θα ληφθεί για την ανάληψη της υποχρέωσης (τιμή εισόδου). Αντιθέτως, η εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης είναι η τιμή που λαμβάνεται για την πώληση του περιουσιακού στοιχείου ή που καταβάλλεται για τη μεταβίβαση της υποχρέωσης (τιμή εξόδου). Οι οντότητες δεν πωλούν απαραιτήτως τα περιουσιακά στοιχεία στην τιμή που κατέβαλαν για να τα αποκτήσουν. Αντιστοίχως, οι οντότητες δεν μεταβιβάζουν απαραιτήτως υποχρεώσεις στην τιμή που έλαβαν για να τις αναλάβουν.

Σε πολλές περιπτώσεις, η τιμή συναλλαγής ισούται με την εύλογη αξία (π.χ. αυτό δύναται να ισχύει όταν κατά την ημερομηνία συναλλαγής η συναλλαγή για την αγορά ενός περιουσιακού στοιχείου λαμβάνει χώρα στην αγορά στην οποία θα πωλείτο το περιουσιακό στοιχείο).

3.6.5 Τεχνικές αποτίμησης

Μια οντότητα χρησιμοποιεί τεχνικές αποτίμησης που είναι κατάλληλες για τις περιστάσεις και για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα επαρκή δεδομένα για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, μεγιστοποιώντας τη χρήση συναφών παρατηρήσιμων εισροών και ελαχιστοποιώντας τη χρήση μη παρατηρήσιμων εισροών.

Τρεις ευρέως χρησιμοποιούμενες τεχνικές αποτίμησης είναι η προσέγγιση βάσει της αγοράς, η προσέγγιση βάσει του κόστους και η προσέγγιση βάσει του εισοδήματος. Μια οντότητα χρησιμοποιεί τεχνικές αποτίμησης σύμφωνες με μία ή περισσότερες από τις προσεγγίσεις αυτές για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας.

Η προσέγγιση της αγοράς χρησιμοποιεί τιμές και συναφείς πληροφορίες που δημιουργούνται από ταυτόσημες ή συγκρίσιμες συναλλαγές περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων. Η προσέγγιση του κόστους αντικατοπτρίζει το ποσό το οποίο θα απαιτούνταν

για την αντικατάσταση του περιουσιακού στοιχείου σήμερα. Τέλος η προσέγγιση του εισοδήματος μετατρέπει μελλοντικά ποσά όπως οι ταμιακές ροές ή έσοδα και δαπάνες, σε ένα ποσό το οποίο προσδοκά να λάβει⁵³.

3.6.6 Εισροές σε τεχνικές αποτίμησης

Παραδείγματα αγορών στις οποίες δύναται να υπάρχουν διαθέσιμες παρατηρήσιμες εισροές για ορισμένα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις (π.χ. χρηματοοικονομικά μέσα) περιλαμβάνουν τα χρηματιστήρια, τις αγορές διαπραγματευτών (dealer markets), τις αγορές μεσιτών (brokered markets) και τις αγορές άμεσης διαπραγμάτευσης (principal-to-principal markets)⁵⁴.

Εισροές με βάση τις τιμές ζήτησης και προσφοράς

Εάν ένα περιουσιακό στοιχείο ή μια υποχρέωση αποτιμώμενη στην εύλογη αξία διαθέτει τιμή ζήτησης και τιμή προσφοράς (π.χ. εισροή από αγορά διαπραγματευτών), η τιμή εντός του περιθωρίου ζήτησης-προσφοράς που είναι η πλέον αντιπροσωπευτική της εύλογης αξίας υπό τις δεδομένες περιστάσεις χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας ανεξαρτήτως του πού ταξινομείται η εισροή εντός της ιεραρχίας εύλογης αξίας. Η χρήση τιμών ζήτησης για θέσεις περιουσιακών στοιχείων και τιμών προσφοράς για θέσεις υποχρεώσεων επιτρέπεται αλλά δεν απαιτείται.

Ιεραρχία εύλογης αξίας

Για την αύξηση της συνέπειας και της συγκρισιμότητας στις επιμετρήσεις εύλογης αξίας και τις συναφείς γνωστοποιήσεις, το παρόν ΔΠΧΑ καθορίζει ιεραρχία εύλογης αξίας που κατηγοριοποιεί σε τρία επίπεδα τις εισροές στις τεχνικές αποτίμησης που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας. Η ιεράρχηση εύλογης αξίας δίνει μέγιστη προτεραιότητα στις επίσημες τιμές (χωρίς προσαρμογές) σε αγορές με σημαντικό όγκο συναλλαγών για πανομοιότυπα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις (εισροές 1^ο επιπέδου) και ελάχιστη προτεραιότητα σε μη παρατηρήσιμες εισροές (εισροές 3^ο επιπέδου). Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι εισροές που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης δύναται να κατηγοριοποιούνται εντός διαφορετικών επιπέδων της ιεραρχίας εύλογης αξίας.

⁵³ ΔΠΧΑ 13, §B5-B6

⁵⁴ ΔΠΧΑ 13, §68

Εισροές 1^ο επιπέδου

Οι εισροές 1^ο επιπέδου είναι οι επίσημες χρηματιστηριακές τιμές (χωρίς προσαρμογή) στις αγορές για πανομοιότυπα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις στις οποίες έχει πρόσβαση η οντότητα κατά την ημερομηνία επιμέτρησης⁵⁵.

Μια επίσημη χρηματιστηριακή τιμή σε ενεργό αγορά παρέχει τις πλέον αξιόπιστες αποδείξεις της εύλογης αξίας και χρησιμοποιείται χωρίς προσαρμογή για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας όποτε υπάρχει διαθέσιμη, με ελάχιστες εξαιρέσεις.

Εάν μια οντότητα κατέχει μια θέση σε ένα μεμονωμένο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση (συμπεριλαμβανομένης μιας θέσης που περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό πανομοιότυπων περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων, όπως η κατοχή χρηματοοικονομικών μέσων) και το περιουσιακό στοιχείο ή η υποχρέωση τυγχάνει διαπραγμάτευσης σε μια ενεργό αγορά, η εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης επιμετράτε στο 1^ο επίπεδο ως το πληκίο της επίσημης χρηματιστηριακής τιμής για το επιμέρους περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση και της ποσότητας που κατέχει η οντότητα. Αυτό ισχύει ακόμα και εάν ο κανονικός ημερήσιος όγκος συναλλαγών μιας αγοράς δεν επαρκεί ώστε να απορροφήσει την ποσότητα που κατέχει η οντότητα και η χορήγηση εντολής για την πώληση της θέσης σε μια μεμονωμένη συναλλαγή δύναται να επηρεάσει την επίσημη τιμή.

Εισροές 2^ο επιπέδου

Οι εισροές 2^ο επιπέδου είναι εισροές πέραν των επίσημων χρηματιστηριακών τιμών που περιλαμβάνονται στο 1^ο επίπεδο οι οποίες είναι παρατηρήσιμες για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση είτε άμεσα είτε έμμεσα⁵⁶.

Στις εισροές 2^ο επιπέδου περιλαμβάνονται οι εξής :

- επίσημες τιμές για παρεμφερή περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις σε ενεργές αγορές
- επίσημες τιμές για πανομοιότυπα ή παρεμφερή περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις σε αγορές που δεν είναι ενεργές
 - i. εισροές πέραν των επίσημων τιμών που είναι παρατηρήσιμες για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση, όπως, για παράδειγμα : επιτόκια και καμπύλες απόδοσης παρατηρήσιμες σε κοινώς καθοριζόμενα διαστήματα, τεκμαρτές μεταβλητότητες και πιστωτικά περιθώρια.
- εισροές στηριζόμενες από την αγορά.

⁵⁵ ΔΠΧΑ 13, §76

⁵⁶ ΔΠΧΑ 13, §81

Εισροές 3^{ου} επιπέδου

Οι εισροές 3^{ου} επιπέδου είναι μη παρατηρήσιμες εισροές για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση⁵⁷. Μη παρατηρήσιμες εισροές χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας στον βαθμό που δεν υπάρχουν διαθέσιμες παρατηρήσιμες εισροές, γεγονός που καλύπτει καταστάσεις στις οποίες υπάρχει ελάχιστη ή δεν υπάρχει καθόλου δραστηριότητα στην αγορά για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Ωστόσο, ο στόχος της επιμέτρησης της εύλογης αξίας παραμένει ο ίδιος, ήτοι μια τιμή εξόδου κατά την ημερομηνία επιμέτρησης από την οπτική ενός συμμετέχοντα στη αγορά που κατέχει το περιουσιακό στοιχείο ή οφείλει την υποχρέωση. Ως εκ τούτου, οι μη παρατηρήσιμες εισροές αντανακλούν τις υποθέσεις που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά κατά την τιμολόγηση του περιουσιακού στοιχείου ή της υποχρέωσης, συμπεριλαμβανομένων των υποθέσεων σχετικά με τον κίνδυνο.

3.6.7 Γνωστοποιήσεις

Μια οντότητα γνωστοποιεί πληροφορίες που βοηθούν τους χρήστες των οικονομικών της καταστάσεων να εκτιμήσουν για περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις επιμετρημένες στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη ή μη επαναλαμβανόμενη βάση στην έκθεση οικονομικής κατάστασης μετά την αρχική αναγνώριση, τις τεχνικές αποτίμησης και τις εισροές που χρησιμοποιήθηκαν για την πραγματοποίηση των εν λόγω επιμετρήσεων και για επαναλαμβανόμενες επιμετρήσεις της εύλογης αξίας με τη χρήση σημαντικών μη παρατηρήσιμων εισροών (3^ο επίπεδο), την επίδραση των μετρήσεων στα κέρδη ή τις ζημίες ή στα λοιπά συνολικά έσοδα της περιόδου. Οι γνωστοποιήσεις που προβλέπονται στο παρόν ΔΠΧΑ αντικαθιστούν γνωστοποιήσεις οι οποίες αφορούν την εύλογη αξία άλλων προτύπων.

3.7 Χρηματοοικονομικά μέσα ΔΠΧΑ 9

Το νέο πρότυπο, αποτελεί ένα νέο μοντέλο απομείωσης που θα εφαρμοστεί από 1^η Ιανουαρίου 2018 και αντικαθιστά το ΔΛΠ 39. Αναμορφώνει ριζικά τους λογιστικούς κανόνες για τα χρηματοοικονομικά μέσα. Το νέο πρότυπο αντικαθιστά τους κανόνες ταξινόμησης και

⁵⁷ ΔΠΧΑ 13, §86

επιμέτρησης που προβλέπονταν με το ΔΛΠ 39, σε ένα νέο μοντέλο που βασίζεται στο επιχειρηματικό μοντέλο μιας οντότητας και την σύνδεση του με τις ταμιακές ροές του κάθε χρηματοοικονομικού μέσου⁵⁸. Οι βασικές αλλαγές εστιάζονται :

- στην εξάλειψη της κατηγορίας ‘μέχρι τη λήξη τους’,
- στην εξάλειψη της κατηγορίας ‘διαθέσιμα προς πώληση’,
- την εξάλειψη της απαίτησης για ξεχωριστό λογαριασμό των ενσωματωμένων παραγώγων για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, ωστόσο παραμένει για τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και τα μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία,
- στις αλλαγές στην επιμέτρηση σε εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, που αναλογούν στις αλλαγές του πιστωτικού κινδύνου τις ίδιες της επιχείρησης, θα παρουσιάζονται πλέον στα λοιπά έσοδα παρά στα αποτελέσματα

Μια άλλη βασική προσέγγιση του νέου προτύπου αφορά στην απομείωση, η οποία θα βασίζεται στις εκτιμήσεις από την αναμενόμενη ζημία αντί για την πραγματοποιημένη ζημία και εφαρμόζεται για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος, για τις επενδύσεις χρέους που επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών εσόδων και τέλος για τις δανειακές δεσμεύσεις και τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων.

3.7.1 Η εγκαθίδρυση του νέου προτύπου για τα χρηματοοικονομικά μέσα

Οι οικονομικοί διευθυντές, οι οικονομικοί αναλυτές, οι λογιστές και οι ορκωτοί ελεγκτές είναι βαθιά σκεπτόμενοι και ανησυχούν αναφορικά με την αναμενόμενη από την 1^η Ιανουαρίου 2018 εφαρμογή των κανόνων του νέου ΔΠΧΑ 9⁵⁹. Η συμμόρφωση με το ΔΠΧΑ 9, σύμφωνα με την έρευνα των Coulter και Bozdemir, (2017) απαιτεί μακροπρόθεσμη σκέψη πέρα από αυτή την ημερομηνία και λίγες εταιρίες έχουν ως στόχο να υλοποιήσουν ένα μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχέδιο που θα παρέχει συνεχή επιχειρηματικά οφέλη. Στο συνέδριο που πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Μάρτιο στο Λονδίνο η συζήτηση επικεντρώθηκε γύρω από την υποχρέωση των τραπεζών και των ασφαλιστικών εταιριών να εφαρμόσουν και να τηρήσουν τις καινούργιες ρυθμίσεις, ιδιαίτερα όσον αφορά :

⁵⁸ BDO IFRS in practice 2016

⁵⁹ Coulter & Bozdemir, 2017

- το απαραίτητο για τον προσδιορισμό της ταξινόμησης και της επιμέτρησης των χρηματοοικονομικών μέσων τεστ των εσόδων κεφαλαίου και επιτοκίου
- την νέα διάταξη της αναμενόμενης ζημίας που απαιτεί εκτίμηση και καταγραφή για μελλοντικές ζημίες

Το νέο μοντέλο απομείωσης και επιμέτρησης, ξεφεύγει από την παραδοσιακή μέθοδο, στην οποία οι εταιρίες λογιστικοποιούσαν τον πιστωτικό κίνδυνο μετά από μια πραγματοποιημένη ζημία, προς μια προσέγγιση πιο προβλέψιμη. Μεγάλης έντασης δεδομένα απαιτούνται για να υποστηρίξουν το νέο μοντέλο αναμενόμενης ζημίας. Για τον υπολογισμό των ποσών της αναμενόμενης ζημίας στις χρηματοοικονομικές αναφορές, ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα πρέπει να υπολογίσει :

- την πιθανότητα αθέτησης πληρωμής
- τις ζημίες από την αδυναμία πληρωμής
- την έκθεση σε αδυναμία πληρωμής

Ο υπολογισμός της αναμενόμενης ζημίας που περιλαμβάνει δεδομένα από ειδικές συναλλαγές, ημερομηνίες αγοράς και τιμές, ισχύων επιτόκιο, γνωστοποιήσεις και άλλα, είναι πιθανό να αποτελεί μια πρόκληση. Οι εταιρίες πρέπει να περιμένουν δυσκολίες προσθέτοντας μακροοικονομικούς παράγοντες σε μοντέλα σεναρίων και σε ιστορικά προεπιλεγμένα αρχεία από τα οποία χρειάζεται να αντλήσει αριθμούς και δεδομένα για λογιστικούς σκοπούς. Η αποτελεσματική ευθυγράμμιση σε ένα πολύπλοκο όγκο δεδομένων δεν θα είναι εύκολη. Οι εταιρίες θα χρειαστούν ένα σύστημα από μια παγκόσμια βάση δεδομένων ικανή να υποστηρίξει χρηματοοικονομικά μοντέλα καθώς και καθοδήγηση στις καλύτερες δυνατές εφαρμοστέες μεθοδολογίες⁶⁰.

Ως ένα πρώτο βήμα προς την συμμόρφωση με το νέο πρότυπο, πολλές εταιρίες δίνουν προτεραιότητα στην προσκόλληση της υποχρεωτικής γνωστοποίησης και αφήνουν την εργασία του ρίσκου και την ευθυγράμμιση των χρηματοοικονομικών δεδομένων και την στρατηγική αποτελεσματικότητα μέχρι την τελευταία προθεσμία. Το έργο της λογιστικής επεξεργασίας δεδομένων και η δυνατότητα για εξωτερικές εκθέσεις-αναφορές, θα ενταθούν μετά την ημερομηνία εφαρμογής (δηλ. την 1^η Ιανουαρίου 2018) καθώς οι εταιρίες αναζητούν τρόπους για το πώς θα χρησιμοποιήσουν αναλύσεις πρόβλεψης και δεδομένα κινδύνου σε όλη την επιχείρηση.

⁶⁰ Goylter & Bozdemir, 2017

3.8 Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα Ν. 4308/2014

3.8.1 Εισαγωγή

Ο νόμος 4308/2014 "Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις" ενσωματώνει με πληρότητα και ορθότητα στο εσωτερικό δίκαιο τις λογιστικές διατάξεις της Οδηγίας 34/2013/ΕΕ. Ο νόμος εφαρμόζεται υποχρεωτικά από την 1^η Ιανουαρίου 2015. Με το παρόν νομοθέτημα επιτυγχάνεται η ευθυγράμμιση του εθνικού λογιστικού πλαισίου με τις διεθνείς λογιστικές πρακτικές, εισάγεται ένα λογιστικό σύστημα το οποίο είναι κατανοητό από την διεθνή αγορά και αποτελεί ένα εργαλείο των επιχειρήσεων στην αναζήτηση ευκαιριών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Οι οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν πληρέστερα την πραγματική οικονομική θέση των επιχειρήσεων, εμπνέοντας μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και επιτυγχάνοντας καλύτερη συγκρισιμότητα προς όφελος του υγιούς ανταγωνισμού. Στην παρούσα εργασία θα αναφερθούμε στο κεφάλαιο 5 Κανόνες Επιμέτρησης και πιο αναλυτικά στα άρθρα 19 έως 24 του ανωτέρω νόμου⁶¹.

3.8.2 Κεφάλαιο 5 : Κανόνες επιμέτρησης

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Με τον όρο χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία νοούνται οι απαιτήσεις, οι μετοχές, οι λοιποί συμμετοχικοί τίτλοι, και τα ομόλογα (κρατικά ή εταιρικά) καθώς και πιο σύνθετα όπως επενδύσεις σε αμοιβαία κεφάλαια, τα παράγωγα και τα ομόλογα με ενσωματωμένο παράγωγο.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία αναγνωρίζονται στο κόστος κτήσης που απαιτήθηκε για την απόκτησή τους (το σύνολο των ταμιακών διαθεσίμων ή ισοδυνάμων πλέον οι δαπάνες αγοράς).

Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισης η επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων γίνεται στο κόστος κτήσης. Τα έντοκα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου ή με την σταθερή μέθοδο.

Επιμέτρηση αποθεμάτων και υπηρεσιών

⁶¹ ΕΛΤΕ, Λογιστική οδηγία εφαρμογής του Ν. 4308/2014, 2015

Τα αποθέματα περιλαμβάνουν εκείνα τα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση στη συνήθη εμπορική και επιχειρηματική δραστηριότητα της οντότητας (εμπορεύματα ή προϊόντα), αυτά που βρίσκονται υπό επεξεργασία για την μετατροπή τους σε προϊόντα και τα πάσης φύσεως υλικά που προορίζονται να αναλωθούν στην παραγωγική διαδικασία για την παραγωγή προϊόντων. Αποθέματα είναι τα εμπορεύματα, τα υλικά παραγωγής, οι πρώτες ύλες, η παραγωγή σε εξέλιξη και τα έτοιμα προϊόντα. Αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος κτήσης, το οποίο περιλαμβάνει το σύνολο των δαπανών που απαιτούνται για να φτάσουν αυτά στην παρούσα θέση (γεωγραφική θέση) και κατάστασή τους (στάδιο επεξεργασίας για παραγόμενα προϊόντα).

Προκαταβολές δαπανών και λοιπά μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Οι προκαταβολές αρχικά αναγνωρίζονται στο κόστος κτήσης, τα καταβαλλόμενα ποσά και επιμετρούνται στο αρχικό κόστος κτήσης μείον τα χρησιμοποιηθέντα ποσά βάση της αρχής του δεδουλευμένου και τυχόν ζημίες απομείωσης. Ζημίες απομείωσης προκύπτουν όταν ο λήπτης του σχετικού ποσού δεν είναι σε θέση ούτε να εκπληρώσει την δέσμευση που ανέλαβε ούτε να επιστρέψει το ποσό της προκαταβολής.

Λοιπά μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία είναι οι απαιτήσεις από το Δημόσιο ή οι εγγυήσεις (σε πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας ή τηλεπικοινωνιών). Τα εν λόγω στοιχεία επιμετρούνται στην ανακτήσιμη αξία τους.

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Χρηματοοικονομική υποχρέωση είναι μια συμβατική δέσμευση (γραπτή ή προφορική) για παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και μπορεί να είναι έντοκες ή άτοκες. Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις είναι οι δανειακές συμβάσεις, οι υποχρεώσεις προς προμηθευτές, οι υποχρεώσεις από παράγωγα όπως τα δικαιώματα προαίρεσης (options), τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures) και τα προθεσμιακά συμβόλαια (forwards).

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις αρχικά αναγνωρίζονται στο οφειλόμενο ποσό τους και μεταγενέστερα επιμετρούνται στα οφειλόμενα ποσά. Οφειλόμενο ποσό είναι το ονομαστικό ποσό της οφειλής στη λήξη.

Τα αποτελέσματα της χρήσης (ως έσοδο ή έξοδο) θα βαρύνουν τα ποσά υπέρ ή υπό το άρτιο έκδοσης χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και το κόστος που σχετίζεται με την ανάληψη μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης. Η οντότητα παύει να αναγνωρίζει μια υποχρέωση όταν η δέσμευση εκπληρώνεται, ακυρώνεται ή εκπνέει.

Κρατικές επιχορηγήσεις και αναβαλλόμενοι φόροι

Κρατική επιχορήγηση είναι οι πόροι που το κράτος διαθέτει σε μια οντότητα ως αντάλλαγμα για παρελθούσα ή μελλοντική συμμόρφωση προς συγκεκριμένες συνθήκες που σχετίζονται με τις λειτουργικές τους δραστηριότητες. Οι κρατικές επιχορηγήσεις αφορούν είτε την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων είτε την επιχορήγηση εξόδων και αρχικά αναγνωρίζονται ως υποχρεώσεις στην περίοδο που εισπράττονται ή εγκρίνονται ή υπάρχει η βεβαιότητα ότι θα εισπραχθούν.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις για την απόκτηση περιουσιακού στοιχείου αποσβένονται στα αποτελέσματα ως έσοδα με τον ίδιο τρόπο που αποσβένεται η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου που επιχορηγήθηκε ως έξοδο.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις που αφορούν έξοδα μεταφέρονται στα αποτελέσματα ως έσοδα στην περίοδο στην οποία οι δαπάνες που επιχορηγήθηκαν βαρύνουν τα αποτελέσματα. Οι οντότητες δύναται να αναγνωρίζουν αναβαλλόμενο φόρο εισοδήματος στις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις. Ο αναβαλλόμενος φόρος (περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση) αναγνωρίζεται αρχικά και επιμετράτε μεταγενέστερα στο ποσό που προκύπτει από την εφαρμογή του ισχύοντος φορολογικού συντελεστή σε κάθε προσωρινή διαφορά.

Επιμέτρηση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων στην εύλογη αξία

Η εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης είναι το ποσό ανταλλαγής ή διακανονισμού αντίστοιχα, μεταξύ πρόθυμων και ενήμερων μερών που ενεργούν υπό κανονικές στην αγορά συνθήκες, κατά την ημερομηνία μέτρησης. Σύμφωνα με την οδηγία 34/2013 της ΕΕ τα κράτη μέλη της ένωσης έχουν υποχρέωση να εισάγουν στο εσωτερικό τους δίκαιο ρυθμίσεις που να επιτρέπουν στις οντότητες να επιμετρούν τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία. Παρέχεται η δυνατότητα (ελεύθερη επιλογή) στην διοίκηση της οντότητας να επιλέξει ως εναλλακτικό μοντέλο επιμέτρησης την εύλογη αξία έναντι του ιστορικού κόστους. Τα επιλέξιμα στοιχεία για επιμέτρηση στην εύλογη αξία αφορούν τα εξής κονδύλια:

- ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα
- επενδυτικά ακίνητα
- βιολογικά περιουσιακά στοιχεία, πάγια ή αποθέματα
- αποθέματα εμπορευμάτων (όταν οι τιμές διαπραγματεύονται σε οργανωμένη αγορά και τα οποία προορίζονται για πώληση στα πλαίσια κερδοσκοπικών συναλλαγών)
- διαθέσιμα για πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία
- χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις του εμπορικού χαρτοφυλακίου

- παράγωγα για αντιστάθμιση

Το νέο αυτό θεσμοθετημένο λογιστικό σύστημα κάνει υποχρεωτική την εφαρμογή κοινών κανόνων αναγνώρισης των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων και κοινών κανόνων επιμέτρησης των περιουσιακών στοιχείων με την εφαρμογή του κόστους κτήσης ως το βασικό μοντέλο αποτίμησης (προαιρετική εφαρμογή του μοντέλου της εύλογης αξίας, άρθρο 24).

3.9 Διαφορές μεταξύ ΕΛΠ και ΔΛΠ

Μέχρι την ψήφιση και την ισχύ του κανονιστικού ν. 4308/2014 τα Ελληνικά λογιστικά πρότυπα και οι κανονιστικοί νόμοι στην Ελλάδα δεν αντιμετώπιζαν λογιστικά τα χρηματοοικονομικά μέσα, με ένα ενιαίο και σαφή τρόπο. Ο νέος ν. 4308/2014 ενσωματώνει διατάξεις που αφορούν το λογιστικό χειρισμό των χρηματοοικονομικών μέσων αντίστοιχες με αυτές που προβλέπονται στα ΔΠΧΑ. Οι απαιτήσεις των ΕΛΠ (σε αντίθεση με ότι ίσχυε πριν) σχετικά με τις γνωστοποιήσεις στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων, υποχρεώνουν τις οικονομικές οντότητες στην δημοσιοποίηση περισσότερων στοιχείων σχετικών με τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Με βάση τα ΕΛΠ (ν. 4308/2014, άρθρα 18-23) το ιστορικό κόστος προκρίνεται να είναι ο τρόπος για την αποτίμηση των στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ενώ για κάποια περιουσιακά στοιχεία παρέχεται η δυνατότητα της χρήσης της εύλογης αξίας (ν. 4308/2014, άρθρο 24).

4ο. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.1 Εισαγωγή, περιγραφή έρευνας

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η εμπειρική έρευνα που διενεργήσαμε στην αξία των μετοχών τραπεζών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, στην περίοδο από το 2005 έως και το 2016. Στόχος της έρευνας είναι να εξετάσει εάν η απομείωση των περιουσιακών στοιχείων επηρεάζει και κατά πόσο την αξία των μετοχών των εισηγμένων στο ΧΑΑ τραπεζών. Η έρευνα επικεντρώθηκε στις επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης στις τραπεζικές μετοχές λόγω του ότι οι τράπεζες βρέθηκαν στο κέντρο της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης. Στην Ελλάδα η χρηματοοικονομική κρίση επηρέασε σε μεγάλο βαθμό της τραπεζικές μετοχές.

4.2 Δείγμα

Το δείγμα της έρευνας που πραγματοποιήσαμε αφορά στις μετοχές των τραπεζών που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών για το χρονικό διάστημα από το 2005 έως το 2016. Η βάση δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε για την εύρεση των στοιχείων του δείγματος είναι η Compustat Global. Το δείγμα περιλαμβάνει 44 παρατηρήσεις. Το χρονικό διάστημα αφορά δύο περιόδους. Την περίοδο προ κρίσης (2005-2009) και την περίοδο κατά την διάρκεια της κρίσης (2010-2016).

Πίνακας 1: Περιγραφική Στατιστική

	IMP	ROA	LEV	MTB	CRISIS
Μέσος	0,02	0,00	0,22	1,28	0,48
Διάμεσος	0,01	0,00	0,24	0,78	0,00
Μέγιστο	0,05	0,03	0,41	3,46	1,00
Ελάχιστο	0,00	-0,07	0,02	0,19	0,00
Τυπική Απόκλιση	0,01	0,02	0,13	1,05	0,51

Ο πίνακας 1 περιέχει τα περιγραφικά στατιστικά στοιχεία του δείγματος με την μέση τιμή, την διάμεσο, το μέγιστο όριο, το ελάχιστο όριο και την τυπική απόκλιση, για κάθε ανεξάρτητη μεταβλητή και την ψευδομεταβλητή. Στον πίνακα αυτό το βασικό στοιχείο αξιολόγησης είναι η μέση τιμή η οποία συγκρίνεται με τον διάμεσο της αντίστοιχης μεταβλητής.

Από τον πίνακα παρατηρούμε ότι για τις μεταβλητές απομείωσης (Impairment) και μόχλευσης (Leverage) η τιμή του μέσου δεν διαφέρει από την διάμεσο και η διαφορά τους είναι μεγαλύτερη ή ίση με την τυπική απόκλιση. Το μέγιστο για τον δείκτη μόχλευσης είναι 0,41 και το ελάχιστο 0,02 που σημαίνει ότι υπάρχουν αρκετές τράπεζες του δείγματος που χρηματοδοτούνται από ξένα κεφάλαια.

Σχετικά με τον δείκτη αγοραίας κεφαλαιοποίησης MTB παρατηρούμε μια σημαντική διαφορά με το μέγιστο να είναι 3,46 και το ελάχιστο 0,19. Στο δείγμα λοιπόν περιλαμβάνονται τράπεζες με πολύ χαμηλή χρηματιστηριακή τιμή και άλλες με μεγάλη τιμή και υψηλή κερδοφορία, με την τυπική απόκλιση να είναι 1,05. Για τον δείκτη αποδοτικότητας ROA το μέγιστο είναι 0,03 και το ελάχιστο -0,07, με τυπική απόκλιση 0,02.

Σχετικά με την ψευδομεταβλητή crisis συμπεραίνουμε ότι το 48% του δείγματος αφορά την περίοδο της κρίσης.

Πίνακας 2 :Μήτρα συσχετίσεων

	IMP	ROA	LEV	MTB	CRISIS
IMP	1,00				
ROA	-0,66	1,00			
LEV	0,03	0,11	1,00		
MTB	-0,55	0,48	-0,14	1,00	
CRISIS	0,71	-0,54	0,12	-0,70	1,00

Η μήτρα συσχετίσεων (πίνακας 2) δείχνει τους συντελεστές συσχέτισης των μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν. Η έντονη γραφή αφορά συντελεστές με στατιστική σημαντικότητα τουλάχιστον 5%. Η ανάλυση της μήτρας συσχετίσεων δείχνει ότι για την εξαρτημένη μεταβλητή Impairment υπάρχει συσχέτιση με την ανεξάρτητη μεταβλητή ROA και την μεταβλητή MTB, και την υψηλότερη συσχέτιση με την ψευδομεταβλητή crisis σε ποσοστό 71%. Αυτό σημαίνει ότι οι απομειώσεις (μεταβλητή impairment) επηρεάστηκαν από την κρίση (μεταβλητή crisis). Επίσης η ανεξάρτητη ψευδομεταβλητή crisis έχει τις χαμηλότερες συσχετίσεις με τις μεταβλητές ROA και MTB. Η ανεξάρτητη μεταβλητή ROA εμφανίζει την υψηλότερη συσχέτιση σε ποσοστό 48% με την μεταβλητή MTB και την χαμηλότερη συσχέτιση με την ψευδομεταβλητή crisis σε ποσοστό 54%.

Μεταβλητές

Impairment, απομειώσεις που αφορούν τα δάνεια και είναι αποπληθωρισμένες με το σύνολο του ενεργητικού

Return on Assets = $\frac{\text{Net income}}{\text{Total assets}}$: ανεξάρτητη μεταβλητή δείκτης απόδοσης του ενεργητικού,

δείχνει την αποδοτικότητα των κεφαλαίων που επενδύθηκαν και επιτρέπει την αποτελεσματικότητα της οντότητας. Επίσης ο δείκτης δείχνει αν η οντότητα έχει την ικανότητα να επιζήσει οικονομικά και να προσελκύσει πρόσθετα κεφάλαια

Leverage = $\frac{\text{Total liabilities}}{\text{Total assets}}$: ανεξάρτητη μεταβλητή δείκτης μόχλευσης, άθροισμα

βραχυπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου δανεισμού προς το σύνολο του ενεργητικού, μας δείχνει πως η οντότητα κάνει χρήση των διάφορων χρηματοδοτικών μέσων ή δανειακών κεφαλαίων για να αυξήσει μια επένδυση

Market to Book = $\frac{\text{Market capitalization}}{\text{Total book value}}$: ανεξάρτητη μεταβλητή δείκτης αγοραίας

κεφαλαιοποίησης (χρηματιστηριακή τιμή) προς την λογιστική αξία

Crisis, ψευδομεταβλητή που παίρνει την τιμή 1 την περίοδο της κρίσης (2010-2016) και την τιμή 0 σε κάθε άλλη περίπτωση

4.3 Αποτελέσματα εμπειρικής διερεύνησης - εκτίμησης

Αυτή η υποενοότητα συγκεντρώνονται τα ευρήματα της έρευνας. Για την πραγματοποίηση της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν οι κάτωθι συναρτήσεις γραμμικής παλινδρόμησης :

$$\text{Imp}_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 \text{ROA}_{i,t} + \alpha_2 \text{LEV}_{i,t} + \alpha_3 \text{MTB}_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (1)$$

όπου

Imp_{i,t} : η απομείωση των δανείων της τράπεζας *i* στον χρόνο *t*

ROA_{i,t} : δείκτης απόδοσης του ενεργητικού (συνολικά κέρδη προς το σύνολο του ενεργητικού) για την τράπεζα *i* στον χρόνο *t*

LEV_{i,t} : δείκτης μόχλευσης (άθροισμα βραχυπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου δανεισμού / χρέους προς το σύνολο του ενεργητικού) για την τράπεζα *i* στον χρόνο *t*

MTB_{i,t} : δείκτης αγοραίας κεφαλαιοποίησης προς τα ίδια κεφάλαια (λογιστική αξία) για την τράπεζα *i* στον χρόνο *t*

ε_{i,t} : είναι η μεταβλητή που καλύπτει τους άλλους παράγοντες που επηρεάζουν την εξαρτημένη μεταβλητή για την τράπεζα *i* στον χρόνο *t*

$$\mathbf{Imp}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \mathbf{ROA}_{i,t} + \beta_2 \mathbf{LEV}_{i,t} + \beta_3 \mathbf{MTB}_{i,t} + \beta_4 \mathbf{Crisis}_{i,t} + \omega_{i,t} \quad (2)$$

όπου

Crisis_{i,t} : ψευδομεταβλητή που παίρνει την τιμή 1

Τα αποτελέσματα του πίνακα 3 αφορούν την επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στις τιμές των μετοχών.

Πίνακας 3 :Αποτελέσματα εκτίμησης βασικού υποδείγματος

	Coefficient	t-Statistic	Probability
Intercept	0,02	5,13	0,00
ROADUM	-0,40	-4,05	0,00
LEVNUM	0,01	0,48	0,64
MTBDUM	0,00	-2,21	0,03
Adjusted R-squared	0,47		

Η δείκτης αποδοτικότητας του ενεργητικού ROA μετράει το πόσο αποτελεσματικά μια εταιρεία μπορεί αποκομίσει κέρδη από τις επενδύσεις στα περιουσιακά στοιχεία. Με άλλα λόγια ο δείκτης ROA δείχνει πόσο αποτελεσματικά μια οντότητα μετατρέπει τα χρήματα που χρησιμοποιεί για την αγορά περιουσιακών στοιχείων σε καθαρό εισόδημα και κέρδη. Επειδή η τιμές του επιπέδου σημαντικότητας για τις μεταβλητές ROA και MTB είναι μικρότερες του 0,05 αποτελεί ένδειξη ότι οι μεταβλητές αυτές είναι στατιστικά σημαντικές.

Ο δείκτης Leverage αφορά το επίπεδο της μόχλευσης στην κεφαλαιακή διάρθρωση της οντότητας των μακροχρόνιων δανειακών υποχρεώσεων. Στην παρούσα έρευνα κρίνεται στατιστικά μη σημαντικός.

Ο δείκτης MTB (market to book) μας δείχνει την αγοραία αξία (χρηματιστηριακή αξία) της οντότητας διαιρεμένη με την λογιστικής της αξία. Υπό κανονικές συνθήκες η χρηματιστηριακή αξία μιας οντότητας είναι μεγαλύτερη από την λογιστική της αξία, επειδή λαμβάνει υπόψη τις εκτιμήσεις των επενδυτών για την μελλοντική κερδοφορία της οντότητας (πόσο καλά χρησιμοποιεί τα περιουσιακά της στοιχεία) και περιλαμβάνει καλύτερες προβλέψεις της μελλοντικής αξίας μιας οντότητας.

Αναφορικά με τον συντελεστή προσδιορισμού Adjusted R-squared παρατηρούμε ότι η τιμή είναι 0,47, κυμαίνεται μεταξύ μηδέν και ένα ($0 \leq Adj. R^2 \leq 1$) που πρακτικά σημαίνει ότι έχουμε ικανοποιητική προσαρμογή του μοντέλου που εφαρμόσαμε σε ποσοστό 47%. Η σημασία του συγκεκριμένου συντελεστή είναι σημαντικός καθώς προτιμάτε από πολλούς ερευνητές.

Τα αποτελέσματα του πίνακα 4 μας ενημερώνει για τις μεταβολές στις τιμές των μετοχών των τραπεζών στο χρονικό διάστημα που εξετάσαμε.

Πίνακας 4 :Αποτελέσματα εκτίμησης υποδείγματος με τις επιδράσεις τις κρίσης

	Coefficient	t-Statistic	Probability
C	0,01	2,37	0,02
ROADUM	-0,30	-3,11	0,00
LEVNUM	0,00	0,17	0,87
MTBDUM	0,00	-0,19	0,85
CRISIS	0,01	3,19	0,00
Adjusted R-squared	0,57		

Οι μεταβλητές ROA και CRISIS κρίνονται στατιστικά σημαντικές ($0,05 < \text{probability} < 0,10$). Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι η απομείωση των δανείων των τραπεζών σχετίζεται αρνητικά με τον δείκτη αποδοτικότητας και θετικά με την περίοδο της κρίσης. Οι μεταβλητές Leverage και MTB κρίνονται στατιστικά μη σημαντικοί.

Αναφορικά με τον συντελεστή προσδιορισμού Adjusted R-squared παρατηρούμε ότι η τιμή είναι 0,57, κυμαίνεται μεταξύ μηδέν και ένα ($0 \leq Adj. R^2 \leq 1$) που πρακτικά σημαίνει ότι έχουμε ικανοποιητική προσαρμογή του μοντέλου που εφαρμόσαμε σε ποσοστό 57%

5ο. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

5.1 Συμπεράσματα

Αντικείμενο της διπλωματικής εργασίας είναι η ανάλυση των Διεθνών και των Ελληνικών λογιστικών προτύπων σχετικά με την αποτίμηση και την απομείωση των χρηματοοικονομικών μέσων. Η εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) από εμπειρική άποψη έχει βελτιώσει την ποιότητα της λογιστικής, και έτσι έχουν πολύτιμη ωφέλεια οι επενδυτές και οι μέτοχοι των εταιριών.

Η εμπειρική διερεύνηση σχετικά με την απομείωση των δανείων των τραπεζών κατά το χρονικό διάστημα από το 2005 έως το 2016, κατέδειξε ότι την περίοδο της οικονομικής κρίσης η αξία των μετοχών επηρεάστηκε αρνητικά από την απομείωση των δανείων και των μη εξυπηρετούμενων δανείων που προκλήθηκε λόγω αυτής της κρίσης. Ως αποτέλεσμα είχε η χρηματιστηριακή αξία των τραπεζών που ήταν εισηγμένες στο ΧΑΑ να παρουσιάσουν αρκετά μεγάλη μείωση κατά την περίοδο της κρίσης (πίνακας 4). Η χρηματιστηριακή αξία των τεσσάρων συστημικών Ελληνικών τραπεζών (Εθνική Τράπεζα, Eurobank, Τράπεζα Πειραιώς και Alpha Bank) είχε διαμορφωθεί στα 55 δις ευρώ στο τέλος του 2007, ενώ τον Απρίλιο του 2013 η συνολική χρηματιστηριακή τους αξία ανέρχεται στο ποσό των 1,6 δις ευρώ⁶². Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι από το 2008 μέχρι το 2012 οι μέτοχοι των Ελληνικών τραπεζών δεν εισέπραξαν μέρισμα σε μετρητά, ενώ συμμετείχαν σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου συνολικού ύψους 13,7 δις ευρώ⁶³.

⁶² Εφημερίδα Καθημερινή 9.2.2014

⁶³ Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 'Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2011 και το 2012', Ιανουάριος 2013

5.2 Περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Η ερευνά μας περιορίστηκε στις Τράπεζες που οι μετοχές τους διαπραγματεύονται στο ΧΑΑ για συγκεκριμένη περίοδο προ κρίσης (2005-2009) αλλά και κατά την διάρκεια αυτής (2010-2016). Ίσως θα είχε ενδιαφέρον μια μελλοντική έρευνα να εξετάσει την διακύμανση των μετοχών Τραπεζών και από άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα είχε επίσης τεράστιο ενδιαφέρον να εξεταστεί ένα δείγμα από μετοχές Τραπεζών από χώρες που αντιμετώπισαν ίδια ή συναφή δομικά δημοσιονομικά προβλήματα με την Ελλάδα κατά το ίδιο χρονικό διάστημα. Ενδιαφέρον έχουν οι περιπτώσεις της Ιρλανδίας (κατάρρευση τραπεζικού συστήματος το 2008) και της Κύπρου (ζημιές στις Κυπριακές τράπεζες που προκλήθηκαν μετά το ‘κούρεμα’ των Ελληνικών ομολόγων το 2013).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Γριζιά, Ε. (2014), "Εύλογη αξία, Ελληνικό τραπεζικό σύστημα και ο ρόλος του ελεγκτή"
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, Διεθνή Λογιστικά
Πρότυπα 2007
- ΕΛΤΕ, Λογιστική οδηγία εφαρμογής του ν.4308/2014 "Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα,
συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις", Οκτώβριος 2015
- ΕΛΤΕ, ΣΛΟΤ (αρ. πρωτ. 2130ΕΞ/20.11.2015), Λογιστική οδηγία εφαρμογής του νόμου
4308/2014 "Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις"
- Θωμόπουλος, Α. (2016), "Επέτειναν τα λογιστικά πρότυπα το μέγεθος της κρίσης; Πόσο η
κρίση επηρεάζει τα μελλοντικά πρότυπα;"
- Μπατσινίλας Ε. και Πατατούκας Κ. "Σύγχρονη λογιστική – Σύμφωνα με τα ΕΛΠ και με
αναφορά κατά θέμα στα ΔΛΠ, 2^η έκδοση 2014
- Μπατσινίλας Ε. και Πατατούκας Κ. "ΕΛΠ ν.4308/2014 - συμπληρωματική ερμηνεία και
εφαρμογές" ΙΕΣΟΕΛ και ΕΚΠΑ, Νοέμβριος 2015
- Νεγκάκης Χρήστος "Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς - Θεωρία και
Εφαρμογές", Θεσσαλονίκη 2015
- Νεγκάκης Χρήστος "Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς – Ειδικά θέματα",
Θεσσαλονίκη 2015
- Ντζανάτος Δημήτρης, (2008) "Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές
τους από τα Ελληνικά"
- Ντζανάτος Δημήτρης, (2008) "Δημιουργία των σημειώσεων (notes) των Οικονομικών
Καταστάσεων και έλεγχος της πληρότητάς τους"
- Τούντας, Κ., Πρειώτης, Ν. και Καλαντώνης, Π. (2017), "Οι διαφορές μεταξύ US GAAP και
των IFRS κατά τα έτη της οικονομικής κρίσης σε βασικά εννοιολογικά μεγέθη καθώς επίσης
και τις καταστάσεις των ταμιακών ροών"

Ξένη

- Argiles, J.M., Garcia-Blandon, J. and Monllau, T. (2010), "Fair value versus historical cost-
based valuation for biological assets : predictability of financial information", Revista de
Contabilidad-Spanish accounting review, vol. 14 – No 2, pp. 87-113

- Amel-Zadeh, A., Barth, M. and Landsman, W. (2014), “Does fair value accounting contribute to procyclical leverage?”
- Barlev, B. and Haddad, J.R. (2003), “Fair value accounting and the management of the firm”, *Critical Perspectives on Accounting*, vol. 14, pp. 383-415
- Bischof, J., Bruggemann, U. and Daske, H., (June 2014), “Fair value reclassifications of financial assets during the financial crisis”
- Christensen, H.B. and Nikolaev V.V., (2013) “Does fair value accounting for non-financial assets pass the market test?”, *Springer Science and Business Media*, pp. 734-773
- Coulter, S. and Bozdemir, M. (2017), “Hitting the IFRS 9 deadline isn’t the end game”, *Bloomberg Professional Services*
- Ernst and Young, *Applying IFRS, Impairment of financial instruments under IFRS 9*, December 2014
- Gebhardt, G. (2015) “Impairments of Greek Government Bonds under IAS 39 and IFRS 9 : a case study”
- Gebhardt G. (2016), *Impairment of Greek government bonds under IAS 39 and IFRS 9 : a case study*, *Accounting in Europe*, vol. 13, No. 2, pp. 169-196
- Grant Thornton, “Get ready for IFRS 9 – The impairment requirements”, March 2016
- Graham Holt (2006), “IAS 39 Instruments recognition and measurement II”
- Griffith, E. (2016), “Auditors, specialists and professional jurisdiction in audits of fair values”, *University of Wisconsin-Madison*
- Gros M and Koch S (March 2015), “Goodwill impairment test disclosure under ISA 36 : Disclosure and its determinants in Europe”, *Goethe University Frankfurt, Faculty of Economics and Business Administration*
- Hinke, J. and Starova, M. (2014), “The fair value model for measurement of biological assets and agricultural produce in the Czech Republic”, *Journal of Economics and Finance*, vol. 14, pp. 213-220
- Hodder, L., Hopkins, P. and Schipper, K. (2013), “Fair value measurement in financial reporting”, *Foundations and Trends in Accounting*, vol. 8, issue 3-4
- Jager, P. (2014), “Fair value accounting, fragile bank balance sheets and crisis: a model” , *Accounting, Organizations and Society* vol. 39 pp. 97-116
- Khurana, I. and Myung-Sun, K. (2003), “Relative value relevance of historical cost vs fair value : Evidence from bank holding companies”, *Journal of accounting and public policy*, vol. 22, pp. 19-42

Knott, S., Richardson, P., Rismanchi K. and Kallol S. (2014), “Understanding the fair value of banks loans”, Bank of England 2014, Financial stability paper No 31, November 2014

Laux, C. and Leuz, C. (2009) “The crisis of fair-value accounting: making sense of the recent debate”, *Accounting, Organizations and Society* vol. 34 pp. 826-834

Laux, C. and Leuz C. (2010) “Did fair value accounting contribute to the financial crisis?”, *Journal of Economic Perspectives*, vol. 24, number 1, pp. 93-118

Magnan, M., Menini, A. and Parbonetti, A (2014), “Fair value accounting : information or confusion for financial markets?”, *Springer Science and Business Media New York*, vol. 20, pp. 559-591

Mazzi F., Libaratore G., and Tsalavoutas I. (2016), “Insights on CFOs’ Perceptions about impairment testing under IAS 36”, *Accounting in Europe*, vol. 13, No. 3, pp. 353-379

Olivera, G-T., Riste, T. and Blagica K. (2016), “Fair value accounting - pros and cons”, *Journal of Economics*

Palea, V. and Maino, R. (2013), “Private equity fair value measurement: a critical perspective of IFRS 13”, *Australia Accounting Review*, vol. 23, No. 66, pp. 264-278

Palea, V. (2013), “IAS/IFRS and financial reporting quality : Lessons from the European experience”, *China Journal of Accounting Research*, vol. 6, pp. 247-263

Ruhani, A. and Jiang, H. (2014) “A study of investor behavior in purchasing financial assets”

Soll J. (2017) “The Reckoning: Financial accountability and the rise and fall of nations”

Strouhal, J. (2015), “Historical costs or fair value in accounting: Impact on selected financial ratios”, *Journal of economics, business and management*, vol. 3, No. 5

Xiaoyan, L. and Yanqing, Y. (2013), “Impact in earnings management of fair value measurement – Based on electric power industry”, *International Business Research*, vol. 6, No 8, pp. 49-54

Ιστοσελίδες

www.bdointernational.com : IFRS in practice 2016 – IFRS 9 Financial instruments

www.accaglobal.com : IAS 39 Instruments recognition and measurement II

www.kathimerini.gr

www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs13

www.iasplus.com/en/standards/ias/ias36

www.iasplus.com/en/standards/ias/ias39